

המציפה

ערצון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

באוסטריא אונגריה:

לשנה 7.00
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

באשכנז:

לשנה 8.00

ביתר הארצות:

לשנה 9 בתרים - 9.50 פראנק.

"רמת המצפה"

נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדול עתה משתיה ומכיר המר ספרותי יותר מאשר עד כה. אין הנחה מחמחור.

מחיר גליון בודד 14 הלר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גודל השטח.

ברכת מו"ט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר. זו או זו בראש הגליון שני בתרים המושנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם מקום בית הראר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 הארדה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה „HAMICPE“ Kraków,

(בחוף לארץ להוסיף: Oesterreich)

בע"פ: רחוב סטבאסטיאנא 32

Kraków, 11 Lutego 1910.

גליון ז.

קראקא ב' אדר ראשון פ' תרומה תרע"ו.

במקום שאין איש.

(על-אדות המזרחי)

רעיון גדול יפלט לו נתיב רק אצל יחידים גדולים, המסוגלים לכך מתוך תכונה-נפשית וטרמון סבות גורמות חיצוניות, ובהיות לאדם הגדול — לאנשים הגדולים — אותה הסגולה והתנאים הנאותים, להשפיע את הרעיון על אחרים ולהאציל מהכרתו והשקפתו על הסביבה, או ילך הרעיון בבח הרחיקה, שקבל מנושאו הגדול וירכיש לו מעריצים ולוחמים, ויכבוש לו את הקהל, כח אדם כזה רב הוא, והרעיון אשר ילחם בעדו — אף כי ימצא גם מעצורים ומתנגדים נמרצים מפני החדוש שבו או מפני סבה אחרת — ילכוד לו בסופה ובסערה את מקומו.

מישה רבנו חניך-המלכות וחנניה, יהוהוץ בהברה פנימית ואספקלריא מאירה, הוא היה הנבחר. והמסוגל לקבל תורה, להיות משפיע מחרעיון האמתי והנצחי — וגם למסור את התורה לאחרים. זה היה אדם גדול בשביל רעיון גדול, הרגשותו המוסרית, העמוקה והספוגה בסתר לבו התבטאה בהכרת הבורא והאמיתיות הנצחיות התלויות בהכרה זו, והתבלטה בהכרת-עצמו ובאמונתו ואהבתו לגזעו העברי, ד' הגדול והאוניברסלי היה פטרונם של אבותיו אברהם יצחק ויעקב, אלקי העולם היה גם אלקי האבות והנבחר הזה, שנלה את האור במדבר שמטהו, מסר כבר את התורה לאחרים בפומבי, והמסורה העברית נצחה את ההרגל המצרי. אולם באין אדם גדול, הראוי ומסוגל להיות משפיע ומשפיע במדה כזו ואיזה רעיון גדול ואמתי

חיים סמוטריטש

מאורשים שבט תרע"ו

קופקא

סמיטשאווא

יעקב זאב איירעלהייט

מאורשים שבט תרע"ו

רישא

פויקילט

ישראל אברהם שחטר

אורשו כי שבט תרע"ו

קוסוב

ושקובין

הנחה ביטביל קוראני "המצפה"

למען תת אפשרות ל... מקוראני, לדעת את חיי הקוראים, מנהיגים וכל דור, לחיים, עשינו חוזה עם המו"ל את הספר

מחירי הקוראים

מאת הסופר וכי' מיר ראובן פאהן

כל קורא "המצפה" יכולים לזכות מהנחה זו. תחת 1.20 קר. יכול כל חותם לקנות אצלנו את הספר רק במחיר 70 הלר. עם פורטו.

הספר המלא ענין הזה טכיל קרוב למאה ועשרים דפים תבנית ישימית גדולה.

הרוצה בו בהנחה הנ"ל יפנה רק אל הירדקציה של "המצפה".

פיליטון

מציאה כשרה.

מאת ישיעיה פוכם — פרמיטלני.

דיון, דיון, דיון!... מצלצלים... נורא הקול, נוקב וחודר עד תהום הנפש, מקפיא את הדם, מהם תאי המה מערבב את המחשבה ומבלבל את ישוב-הדעת, ונחמיה המורה הפרטי רואה את הקולות ואת הלפידים, את האש הנוראה, המתפשטת במהירות הבזק ואת העישן השחור המתמר ועולה, את הערכוביה ואת הצעקה ואת הבהלה מסביב, הוא רוצה לקפוץ לתוך חדרו, להציל את מעט עניונו, לכהפ"ח את ספריו, אבל רגליו כמו לנחשיותם הוגשו ואבריו כמו יבשו, הוא חפץ להרים את קולו ולצעוק בתוך הצועקים וכמו מחנק הושם לגרונו, שערות ראשו מסתמרות מפחה, ישניו נוקשות אחת לאחת, עיניו מתבלטות מחוריהן, זעה קרה מבצבצת על מצחו — וייקץ.

השעון המעורר עומד על תבת-הלילה סמוך למטתו והענבל עורנו מכה בכח על הפעמון הקטן המרעיש. הוא התהפך בחלחלה מצד אל צד, פתח אישמויות עיניו וראה, כי חלום רע בעתה, ובמו נשמה אחרת באה אל קרבו, הוא נזכר, כי בכונה העמיד את הישעון סמוך למטתו, למען יעורר אותו במועדו, כדי שלא יאחר את הרכבתו, הוא החליץ את עצמותיו וכמו

תלוי ומרפרף באויר, עומד ומחכה — אז יחדור הרעיון רק לאט לאט אל הלבבות, ויעבר דרך ארובה עד הגיעו אל המחות. כי מה שלא נעשה תיכף באין יחיד גדול, עושה לאט הקבוצין הרב, השקול בנגדו. סוף הרעיון האמתי לנצח, אף כי בושש הנצחון לבא, אך בינתים ילכו לאבוד הודמניות ודרכים וכח עממי ייר לבטלה. זהו חסרון כח מנהיג ומשפיע.

וחסרון אדם כזה — או אנשים כאלה — מרגיש עתה בדורנו דור התסיסה, דור ההרבן והבנלי הלאומי.

אברר את דברי: בדורנו נראה שני זרמים או כחות, המבלימים ומסמנים — כי אין לחשוב רק את הכחות הכונים ולא את כח-ההתבוללות המחרב — את צורתה של כנסת ישראל: א) הכח הדתי-האר-תודוקסי, ב) הכח הלאומי-הציוני, שני הזרמים הקימו מקרבם אנשים גדולים נושאי האידאל שלהם, שנתנו לו את חרפייה הראשונה.

אבל מאחרי שאין אמת מחלמת בעולם, כלומר שאי אפשר לכוון את האמת לאמתתה, לקיים גם שני הזרמים בחסר ויתר, וזוה הוא הגורם את ההבדל והמרחק הרב בין שני המחנות.

אך האינסטינקט, הבריא, ההרגשה היהודית-הטבעית של רבים משובי העם, אשר לא נלקו בקצוניות — בדרך הלוחמים — ושהם המעמד הבינוני בישראל, ברר לו את הראוי לקרב מכאן ומכאן, והוא יסוד המזרחי.

אפשר לדמות את המצב הזה לאותו המצב, ששרר קרוב לפני החרב, מצד אחד האיסיים, חסידים

זהב, של זהב אמתי, איך תשמח האם בבר-בטנה אחרי אשר לא ראתהו כששה חדשים! ואהותו איך תצחל לקראתו! היא תרוץ לקראתו בזרועות פשוטות ותברכהו בעברית, בעברית טהורה וצחה. זהו מפעלו, הוא הורה אותה עברית חיה ומדוברת, והיא יודעת מאה, כי זה כל גאונו, וכי הוא אוהב לישמוע את צלצול הדבור העברי יוצא מפה, הוא מתגעגע על אהותו כמעט יותר מעל אמה, הוא נאה יתגאה בה, ביחוד בלכתם יחד לטיול, נעים לו להפגש באיש זה, זה מכיש עליהם בסקרנות ובטח גם בקנאה, הוא חושבם לצמר מתאבהים, לזוג דורים המתהלכים בדרך ומתעלסים באהבים, כמעט פתח הגזבר את האשנב למכירת כרטיסי-נסיעה, בא נחמיה רגלי אל התחנה, הוא נדחק ראשונה קנה לו כרטיס ומהר על המדפסת והביט בהתענינות מרובה על שורה ארוכה של עגלות הנמשכה ברעם ורעש אחרי הקטר החולך ראשונה בשתי עיניו הורידיות ושורק בקול עמוק, ועשן כלו, הרכבת עטרה והוא בא פנימה, שם את צרור חפציו על המידף, מלטעלה ותפיש לו מקום על הספסל אצל החלון.

דמדומי המה נראו על האופק ואור העששית אשר על הספון התחיל מכסיף, הוא מביט בה ובה, הדחק גדול. כדם יושבים צפופים, פה משתעשעים איזו צעירים ומתחרים להתחבב במחמאות וחלקי לשון על עלמה צעירה היושבת בחברתם, ושם משתדע נוצרי במלא קומתו על הספסל ומתנמנם, ובכל פעם הוא מגביה את ראשו ומקלל ומחרף את היהודי היושב ממולו וקורא בספר תהלים בקול רם.

נטלט מאיזה אסון הוא מרגיש קורת רוח בנפשו פנימה, עוד יש לו פנאי, שעה שלמה ועוד איזה דקים לישעת יציאת הרכבת. הוא קם לאט, מדליק את הנר ומתהיל מתלבש. הוא מוציא את ארנקו מתחת למראשותיו, פותח את כיסו הראשון ומכיש בו ועיניו נוצצו למראה הכתרים המבריקים הללו, אשר כמעט כלם חדשים, כמו שיצאו מתחת המכבש. הכל! שהוא מוכרח להוציא אחרים מהם על כרטיס נסיעה, הוא פותח את הכיס השני שבארנק ורגש של הנאה מפעפע בקרבו. ישטרי כסף מונחים בתוכו, הוא מוציא אותם ומונה אחד לאחד, כן הוא לא טעה, ישיה ישטרו בני עשרה בתרים, הסך הזה קטן לאט לאט במישך "הזמן" כלו, הוא מעביר את חלקת ידו עליהם באהבה ומחזירים אל הארנק ורוצה לתחבו אל צלחת מכנסיו, לא, הוא נמלך תוך כדי רגע, מוציא את שטרי הכסף מהארנק, חובשם בפסת ניר וטומנם בכיס של אזור חלציו. כאן הם בטוחים יותר, הוא נושא תמיד אזור עור על מתנה, כי חש בצלבו.

הוא רוחץ את פניו ואת ידיו, עומד לפני הראי, מסלסל בישערו ועושה את ששמו, הוא היה ישמח ושבע-רצון, כי כבר עבר "הזמן" ועוד היום יראה את פני אהובי נפשו, עבודתו היתה קשה, אבל הוא עבד באהבה והיה מסור בכל לבו אל ההוראה, הוראת ישת עבר, הוא ראה שכר בעמלו וגם חסך מעט כסף, חוץ מה שהוציא על מתנות, את אמו יפתיע במטפחת משי לבנה לכבוד ימי החג המשימשים ובאים, ולאחותו קנה "כל ידיר" יל"ג" מכורבים בתפארה ומבעת של

החמירות והרוחניות ע"י בנין הריסות ארץ האבות והרמת קרן התורה הכתובה והמסורה. ואם רוצים הציונים המתקדמים, שהאידאל הציוני יקף את כל חיי העם, אז עליהם להתחייב לא רק בכבוד אל המזרחי, אלא גם להתקרב במשך הזמן אל דעותיו, להתאים את חיייהם הפרטים עם חיי העם, להתגלגל בקדוש קדשי האומה על כל פנים בגלוי, ואחר כך להיות יהודים לא רק בצאתם, אך גם בביתם.

תעורה גדולה יש להמזרחי, ולוא נמצא לו אדם גדול — אבמוריסט — או אנשים גדולים בעלי מרץ, כי אז היה בה המזרחי רב להטביע חותמו על פני כל העם לעתיד, ולו היתה ההנהגה בתנועה הציונית בפרט ובחיי האומה בכלל, ונחל נצחונות תכופות. אבל מאחרי שלא קם עדיין להמזרחי לוחם גדול בארצנו חובה מוטלת על הכחות המפוזרים להתאחד ולמלא ביחד את מקום הגדול החסר, ולעשות לאט הדרגה קדימה.

שדה רחב ידים לפנינו, כי רוב הציונים בארצנו שייכים ל"בעלי-הבתים" החרדים, אך הם נבלעים בין חומות ההסתדרות ופעלם לא נכר. גם יש מן המוכן רוב גדול העומד מחוץ למחנה, אך מתחם בחבה אל הציונות, ואישר לא הסתפח על התנועה. עד הנה הוא מפני כי אי-אפשר לו להרכיב אלופים לראשו, אשר הנהגתם הדתית — כבודם במקומם מונח — מעוררת התנגדות.

"ליהר את הציונות, להלאים את העם ולהקריבו לציונות!" זו צריכה להיות הדרישה שלנו. על-אודות התכנים ופרטי העבודה — צריכים התייעצות. כמדומני כי בזה תלויות עתידות עמו ועתידות תורתנו ושפתנו בגליצא.

אחים! נגש לעבודה! יש אפשרות ותקווה כי אנחנו העומדים עד יסוד הדתי-הלאומי נהיה בזמן לא רחוק ההסתדרות המרובה באוכלוסין — אם רק נעשה מה שמוטל עלינו! — אחים! נגש לעבודה! אין מנהל למזרחי, כי האחד — מר יהושע פאדענ-העכט ז"ל — שהקריב לו כל כחו, מת ואיננו. הענין הזה דורש בחוקה, כי נתאסף, נתייעץ, ונשוב איש איש לעבודה ע"פ תכנית וסדר. הוו דעתכם, השמיעו קולכם ומי שיש לו רצון לעבודה זו או הצעה חשובה בנידון זה יביע הסכמתו בעתונות, או יכול לפנות לע"ע אלי בפרטות — עד אשר נסתדר ונשים לנו ראש וננהל.

ראובן פאהן — האליטש.

והציונים מנקודת השקפתם — ואת חוב היהדות ההיסטורית, המוסרית והמסורתית, עם כל הערכין והמנינים הרוחניים, וחוב העזרה-העצמית לנדיחי ישראל. מעט עדיין השפעת "המזרחי" ואולם רוצה אני להאמין, כי גדולה אהריתו ולו העתיד. החרדים המצטערים באמת בירידת האומה, בצער כנסת ישראל באין לה מנוח בגולה, ובצער הכפול מהירידה הרוחנית של בניהם, שהם במאמר הנביא "ויתערכו בגוים וילמדו מעשיהם", ימצאו אחיהם ב"המזרחי" השואף להחדש את נעורי האומה ויהדות המסורה בארצנו הקדושה. והציונים המתקדמים — זה התינוק שנישבה — למדו לא רק לאהבה את העם, אלא גם את יהדות קניינו והערכין שלו. באהבה לעמם ולארצם החלו, בחבה להשפה והקולטורה העברית בא ההמשך, ובחרת-קדש לקדשי האומה יבואו לידי גמר התפתחותם.

היהדות הזאת תהיה אקטיבית, ויהודים שלמים תוכלו לבא תשיעת העם הישראלי האמלל והנודר. אז יעיר המזרח — והמזרחי" יהיה רב מנין ורב בנין העם.

הכל מחויבים להודות — אם רק יסתכלו בעין בלתי-משוחרת — כי מכל קניני העם העברי אין גם אחד, אשר יקף את כל העם מקצהו עד קצהו ואשר יטביע חותמו על כל השדרות והמפלגות פחות או יותר, זולתי הדת.

האמת נתנה להאמר. לא כל היהודים מרגישים או רוצים להרגיש את שייכותם לארץ-ישראל, לא כל היהודים מודים או רוצים להודות בלאומות היהודית, לא כל היהודים יודעים ולומדים את השפה והספרות העברית. לחרת עדיין איפא ההשפעה היותר מרובה בחיינו, והיא המאחדת אותנו ביודעים ובלא יודעים. אפילו רצון הרוצים ב"תקונים" — יסודו בצרך דתי. וביחוד בארצנו גליצא יש לדת כח ותפקיד חשוב.

השכל הבריא מחייב, כי כל תנועה וכל שאיפה, הרוצה להתאחד בחיים, צריכה לא לברא ערכין חדשים, רק להשתמש באותם הערכין הקיימים. בהיות איפא הדת עדיין הקנין השייך לכלנו במובן ידוע — צריך למלא אותה תכנ ציוני, ותצא לנו מזה סינתזה "מזרחית", בסינתזה כזו ימצאו גם הארתודוקסים וגם הציונים את השבונם ושכרם.

אם רוצים החרדים בארצנו, שתתקיים התורה ויהדות המעשית, עליהם להסתדר ב"מזרחי", אשר כחו רב למשוך אליו את בני הנעורים, מבלי להרחיקם מיהדותם, רק אדרבא לקרבם. ואז יקום לנו דור המעריך את כל קניני האומה וקדשיה ושואף לחיים עבריים, דור אקטיבי, אשר ימצא פתרון לשאלת היהודים

קיצונים, בעלי מלכות שמים, מצד הישני לאומיים קנאים קיצונים בעלי הקרב והכלי-יד, ובאמצע כת הפרושים הבינונית, ולמרות מה שהמשל לא ינעם לרבים משני הצדדים, הריני מוציא מסקנתו הלאה ומראה את הנמשל: החרדים-החסידים, אלה האיסיים של דורנו, יש להושי — הלואי שאנוב — שאם יוסיפו ללכת בדרכם יאבדו כהאסיים בשעתם, וינחפכו לנזערים, יוצאי ירך החסידים יהיו לדאבוננו קרבן ההתבוללות, אם לא ישונה המצב בעוד מועד. והלאומיים הקיצונים, הבעוטים ביהדות עצמה, יאבדו כמו הקנאים הקדמונים אם לא יימכו דרכם במובן "ספר וסיף ירדו ברוכים לעולם", לשוב אל היהדות קודם השיבה לארץ-ישראל. בתקופה הקדמונה היא נשארו רק הפרושים, שמהם נבנתה כל האומה, ואת הרתפקיד החשוב הזה על "המזרחי" למלא הפעם.

אולם דא עקא, כי לא מצא הרעיון הגדול את האדם הגדול, שיתן לו ע"י אישיותו המצוינה את הדיחה הנחוצה לנצחון מהיר.

וכפמגם הידוע "מישה שקגל כנגד כל ישראל — וכל ישראל כנגד מישה", רובצת איפא חובה עלינו, על הרבים, על הצבור המרגיש בנידון זה, לגשת אל העבודה.

איזהו המניע הרוחני בהארתודוקסיה הקיצונית בזמן הזה? חיים דתיים, תורה ומצות מעשיות, יניקה מהירש הקדמון וההיסטורי הרוחני-הדתי בלי נגיעה בצד הלאומי ובלי להתחשב עם המצב בזוהר, לעשות דבר להצלת האומה. זוהי יהדות פסיבית. היש בה כח פורה?

איזהו המניע הרוחני בלאומיות-הציונים בימינו? הכלטת העיקר הלאומי היונק — מלבד גורמים אחרים — משרשי העבר ההיסטורי-המדיני, מבלי שום לב להעד הדתי-הרוחני, לתת איזה תכנ לדבר, שבעבורו הם עמלים. אלה הם אקטיבים, אך יהדותם לקויה. האין זו גיעה לבטלה?

ובכן פה יהדות פסיבית — וישם יהודים אקטיבים. יהדות במובן דתי יש באלה — ויהודים במובן הלאומיים הם אלה. הסרה איפא להראשונים אקטיביות יהודית, ולהאחרונים יהדות אקטיבית.

יהדות אקטיבית — זה "המזרחי". ברעיון המזרחי נקבצו ובאו כל היתרונות משני הצדדים, הוא הסינתזה האמתית, את הטוב שבציונות קבל בתוספת יהדות, ואת הטוב שב"הדרות" בתוספת "מעשה".

המזרחי כולל בקרבנו את שלילת-הגלות וכל תוצאותיה המרות בחמר וברוח — ובשלילה זו מודים הכל: הארתודוקסים מנקודת השקפתם (רעיון הגאולה)

לב נחמיה התמרמר וכעס. מדוע מהרף ומגדף הנוצרי את היהודי דוקא? הלא הצעירים היושבים מאחוריו מפריעים אותו גם כן משנתו בקול שהקם ומצהלותיהם? נחמיה רצה להתעבר על ריב בן אמונתו, להישיב לחורפו דבר ולהקהות את שניו, אבל לא הרחב עוז בנפשו, כי חוץ משניהם לא היה יהודי בכל התא, ולכן פנה אל המתפלל והציע לפניו שיחליפו את מקום נושבותיהם. אפס הלו סרב לו, וענה שלא איכפת כלל, כי הכלב יחרץ לשונו ומיד ישב אל אמירת התהלים וקרא והטעים כל מלה ומלה.

נחמיה התבטל בעיני עצמו. הוא היה הפשי באמונות ודעות, הוא קרא ושנה הרבה והציק ונפגע, אבל בראותו איש תמים, אשר באמונתו יהיה, לא לבד שלא היה מלגלג עליו, אלא היה מכבדו בכל לבו. הוא ידע מאד, שרק גבר באמונתו יהיה חיים שלמים ועליונים על פני האדמה. האמונה במנהיג הבירה, האמונה בהשגחה פרטית, היא תתן אמץ ללב, שלוחה לנפש ובטחון ותקוה לעתיד לבא. איש חסיד המאמין באמונה שלמה באלקי, אמן שמה תמיד בהלקו ושבע רצון כל ימיו, לא כן החוקר, המתפלסף והספקן, הוא מדוכא ומדוכדך, כל עניניו כעס ומכאובים, אינו מוצא קרת-רוח בכל מה שיענינו רואות, בכל היא מוצא תחפוכות, חסרונות בכל דבר ומומים בתבל כלה.

נחמיה המה אנו, לשמוע אמירת התהלים ולבו פחד ורחב. המתפלל היה זקן ורגיל, קולו היה בנגון נעים בכיני ונכר היה שהוא מבין מה שמוציא בשפתיו, קולו נפל ועלה, יש אשר שאל על נפשו חסד ורחמים,

נשמעה והקונדוקטור קורא בקול רם בשם התחנה ומאין באנשים לצאת ולבוא. אותו האיש המתפלל מהר לחלץ את טליתו ותפיליו, פתח את אזור העור מעל מתניו וזרקו אל נחמיה, הטף את צקלוננו ויצא.

המסע התחיל מתנועע ורין הלאר ונחמיה הישתקע במחשבות. כל האנשים עכרים נכנעים הם, משועבדים לעניני חוץ, ואין אחד בן חורין, איש חסיד זה למשל רצה בודאי לגמור את תפלתו, ובכל זאת בכואו אל התחנה היה מכרח להפסיק, ומי יודע אולי עוד באמצע השמונה עשרה, ועכשו הוא מרגיש מוסר כליות, כי לפי דעתו, ההפסקה באמצע היא עון פלילי וחטאה לא יוכל כפרה. נחמיה משחק באזורו ובלי משים הוא מגולל אותו לעגול. פתאום הוא קם ממקומו כמו עקצו נחש, פניו הוריקו וצעקה התמלטה מפיו. הוי ואבוי, הכים ריק ואין בו! בהמת רוחו הוא מריד את החלון למטה ונישקף ההוצה, הוא הפין לראות את התחנה עם אותו האיש הכורה, אבל לשוא! הם רחוקים כבר ממנו ורק ישרות שחורים וכלונסי המלגלג הוא רואה כשהם סובכים ובורחים אחרונות ונעלמים.

הוא שולח ידו למשוך בפעמון ולתת אות צרה, אבל הוא מתעשש בעוד מועד ומושך את ידו לאחור. הוא יקלקל ולא יתקן, המשים כתר יישלם קנס וספק גדול, הוא אם ימצא את הגנב, הכל והכל! כל פרומות חסכונו נגנבו והוא בא בידים ריקנות הביתה. הוא תוחב שוב את ידו אל כיס האזור. אין כל מאומה. הוא מכיט על הרצפה, רעיון כוזב! הכסף לא נפל. הכיס פתוח, הכפתור אינו מרוכס וברי לו שרכס אותו היטב

והתחטא לפני אביו שבשמים ככן המתחטא לפני אביו ויש אשר התמרמר, התקצף, שאל שאלות כתמיה וגנה ובכה ונפשו יצאה בדבריו. דומה כי הוא מרגיש את עצמו כאן יחיד והוא מבטל את הכל כעפרא דארעא, אנוני אטומה לכל ההמולה והשאון מסביב וגם חרפת מהרפו אינה נוגעת לנפשו כלל.

רגש של הנאה וקנאה גם יחד התגנב בלב נחמיה. איזו שנים מימי חיו היה נותן, אלו היתה נפשו כל כך שלוחה ושאננה ומלאה אמונה ותום על כל גדותיה, הוא לא גרע עין מאותו הזקן ולבו התחיל מהכבדו ונפשו נמשכה אחריו ולמטה אותו במסתרם, ולולי היה מתבייש היה קם ונושקו על פיו. הנה הוא גומר את אמירת התהלים של היום, קם, לוקח את צקלוננו, מוציא טלית ותפלין ומתכוון להתפלל תפלת שחרית. הוא ממשמש סביב מתניו, אוי, האבנט איננו! הוא מבקש בצלחת בכשתו, מוציא מטפחת אדומה מלאה צאת האף מהולה בטבק שחור ואת אשר הוא מבקש איננו מוצא. הוא פונה אל נחמיה ושואדה, שמא יש לו אבנט.

— אבנט אין לו, אבל — נחמיה רצה לעשות לו נחת רוח ולמלא בכל אופן את בקשתו — אזור עור יש לו, הלו קבלוה בתורה. בשעת הדחק גם הסרטן לדג יחשב, הוא מתעטף בטלית ותפלין, מפנה את פניו אל הקיר ומתפלל בקול בהתלהבות ובכונה. פתאום עמד דום, קולו לא ישמע וגם נענועו פסקו. הוא הגיע אל השמונה עשרה ומתפלל בלחש. באותה שעה באה הרכבת אל איזו תחנה קטנה, שריקה גדולה

על המצפה.

הממשלה האונגרית החדשה והיהודים.

אזרחי אונגריה עומדים עתה לפני מלחמת בחירות, אשר תכריע איזו מן השיטות תשלטנה במדינה זו של המלך, הרוצה בחכור שני הצאי הממלכה לחזק שניהם וכפרלמנט דמוקרטי גמור, למען ישתתפו כל חלקי האומה ביעוד גורלם, או זו של מפלגות הפרוד, הרוצות לעשות את אונגריה לממלכה ישפלה נפרדה, אשר אצילים מפונקים ירדו בעם הדל גם להכא ולא יתנוהו אף להרס קולם. בעמל רב מאד ובסבלנות אין קץ, שרק המושל הזקן מצוין בה, השיגה אונגריה מניסטריוס חדש, הרוצה לעשות דבר מלך שלטון ולהביא הפצו ליד נצחון. עתידות אונגריה תלויה עתה בבחירות הבאות וכן גם עתידות כל מפלגה וכתה. המלך ישים את ריבו לפני העם, להכריע בינו ובין האצילים השליטים, כמו שעשה עתה גם מלך אנגליא. לאחינו היהודים באונגריה לא תקשה עתה ההכרעה, הרבה אכזר אחינו כשליש ישנות הקואליציה, החקים המעיקים להם מה רבו ומה עצמו תחת ידה הקשה! החומרות בשביתת ישיבת שבתות בשבוע, נעילת בתי-הספר של היהודים וכפיתם לחנך בניהם רק כב"ם של הממשלה, למחר ולהחיש את טמיעתם בעם הארץ, תמיכת חברות קונסום בכסף מסי היהודים, להכרית לתגרים היהודים כל מחיה, תלית איש יהודי כלי עדים וראיה, רק על יסוד דברי רוצחים, כי הוא הסיתם, למען המיט הרפה על כל היהודים, מני האנטישמי כארון בארקוצי על כל עניני החנוך במניסטריוס של הדרות, להכביד אכזר על מורים ופרופסורים וסטודנטים יהודים להמיר דתם או להרעננות תחת ידו הקשה, ועל הכל מניו אנטישמי ונבל כפולוני למניסטר על המישפטים, שאים על היהודים כגלוי, כי יכונן פוגרומות בהם כמו ברוסיה ורק כאשר נגלו תועבות נוראות של הנפש היפה הזאת היתה הקואליציה אנוסה לנער חצנה ממנה. — כל אלה עשתה הממשלה הקודמת של מנהלי מפלגות הפרוד ליהודים, כל היהודים שאפו רוח כאשר הורדו אדירי המפלגות משאתם והמלך בחר לו אנשים בלבבו, לשימם בראש הנהגת המדינה, מעשהו הראשון של ראש הממשלה החדשה הנראף קוהן היה להדיח את האנטישמי בארון בארקוצי משאתו, להשיב את השיטה הלבדלית על כנה, ראש הממשלה בעצמו נודע באהבה היהודים ומוקירם מעודו, ומלבד זאת לא נמנע מהביע חבתו להם גם כפירוש לעורך עתון אחד וגער בשונאיהם, הגוללים חטא יחיד על כל הנזע היהודי, הלל את דבקתם במסרת אבות וטחרת מישפחתם, עד כה לא נשמעה תחילת היהודים מפי ראש מניסטריוס לא באונגריה ולא בארץ אחרת, אבד למה לנו תהלתו, די לנו שמפלגת העם האנטישמית מתעצבה על מניו דמניסטריוס הזה, אע"פ שגם היא כהממשלה אוהזה

הוא יושב על מקומו ומקלל קללה נמרצת את הגנב וגם את עצמו על אי-זכירותו, מה נמלצו דבריהם ז"ל : כבדהו והשדהו, אפס הוא שכן לגמרה כי יש את הכסף ככים של אזורו, וגם לא עלתה על דעתו, כי איש כזה יוכל לשלח ידו כקנין רעהו, לב מתכוין ומחו עובר כלי היסח הדעת, הוא מציר לו את חלק מהשבותיו של הגנב ההוא, הוא התפלל ושבח לרכון כל העולמים, ואלקים נתן לו לפי דעתו מתן שכרו בצדו, ומי יודע אם אינו עומד עתה ומביט השיממה ומבך כרכת הוראה, כי הזמין לו ד' — "מצאיה כשרה"!!!

הערה : הריני מוסר מודעה, שתמים דעים אנכי עם נחמיה המורה ומכבר אני ככל לבי את כל איש תמים, אשר באמונתו יחיה, שוט לשוני יעבור אך על החנפים המרדקים כחוט השערה בכל מצוה ישכין אדם למקום, שאין בה חסרון כים וכאותה שבין אדם לחברו, שהיא עקר תורתנו הקדושה, הם בועטים ועושים מעשים מבוזרים ומגונים, לדאבון לב כל איש אוהב עמו אין אנחנו צריכים לבקש הרפה אחרי אנשים כאלה, כי רבים הם וכל איש ימצא אותם למדי כעירו ובמקומו.

המספר

בשנת 1867, היא פתחה פיה לנבוח עליה לגנותה, לקללו ולגדפו, זה לנו אות נאמן, שהמניסטריוס הזה טוב לנו ועל היהודים לתמוך בידו, גם בבחירות הבאות, כמו עד כה, יהיו הכוחים היהודים כלשון המאזנים, להכריע לצד הממשלה או לצד צורריה, שהם כלם גם צוררי היהודים וצוררי המלך, ידעו נא היהודים איך להתנהג בבחש זה ולא ימו אזנם למליצות הקנאים, הרוצים לתלות את קיום כל העולם בפרוד אונגריה וכבקיעת זבנק והטלת מסים עלי סחורות אוסטריות, ידע נא הכל, כי יודעים היהודים להשיב גמול טוב לידידיהם ולשלם לצורריהם כפעלם.

אי"ק"א.

ראשי ה' אי"ק"א (אללגעמיינע יודישע קאלאני-זאציאנס-ארגאניזאציאן) הקהילו בשבוע שעבר את חשבי היהודים בקהלת ברלין, להודיעם הוצאות המו"מ, שהיו להם עם ממשלת טורקיה ועם ראשי הטורקים הצעירים, בישיבת המו"מ ואחרי כן באו ראשי אי"ק"א בדברים עם ראשי ההסתדרות האחרות הגדולות, עם החכם בשי ר' חיים נחום, עם מנהלי י"ק"א (עזבון הבארון הירש, עם מנהלי כ"ח (אליאנס), ועם מנהלי חברת העזרה האשכנזית (הילפספערציאן), כי דעת אי"ק"א, שרק כהסכם כל ההסתדרות היהודית יחד תשיג את מטרתה, להעביר גולי היהודים אל ארצות ידידיהם הטורקים, כיחוד תשתדל אי"ק"א, שתקבלנה הקהלות היהודיות את פעולותיה תחת הסותה, כחפין הממשלה הטורקית. — ד"ר הירש הילדסהיימר העיר בדבריו, כי כבר באו כל ההסתדרות ליד מסקנה, כי אין מפלט לגולי היהודים מלבד סוריא ופלישתינה, כל המרכיזים הגדולים כאמריקה מגדלים רק עניים ומכנים גלות חדשה לעמנו ועת היא להשיב נדחי ישראל לארץ מבורתם, גם המדינות הטורקיות האחרות טובות מכל יתר ארצות תבל, לקלוט את פליטי ישראל, כי הטורקים וממשלתם מקבלים אותם בזרועות פתוחות ואין לאחר את המועד ולדחות את ישיבת הכשר, — יועץ העיר ברלין מר דוואלושינסקי אמר, כי אי"ק"א היא ההסתדרות האחת, שתוכל למשוך אל המפעל הגדול של ישוב א"י גם את אלה, שעמדו עד כה מנגד לכל המעשים הנעשים בשיביל כלל ישראל, העקר הוא עתה האחרות, חבור כל ההסתדרות הכלליות לאונגריה אחת וכטול הקנאה והתחרות, השולטות כיניח לבשתנו ולנזקנו. — גם דוכרים אחרים דברו דברים דומים לאלה והנאמנים, עשירי הקהלה, נדרשו לדרישת חח' ורשמו שמוניהם בתור חברים להסתדרות הזאת לתת מן עשרם עד מאה מארק לשנה לקפת ההנהגה בשיביל ההוצאות התדירות (כעין השקלים הציונים) וכלם התנדבו לתת מן ת"ק עד אלף מארק לקפת הקולוניזציה (כעין הקרן הקימת של הציונים), שלא ישתמשו בה עד הגיעה לסכום קצוב ידוע, כזה רכשה האי"ק"א את גבירי אחינו בברלין, שדעתם נשמעת בכל הארץ, לעבודה הלאומית של י"א, וכלם הביעו בנדיבותיהם את הסכמתם למפעל הזה, אשר אחרית טובה נשקפה ממנו לעמנו.

בפרסמנו את ההודעה הזאת, שנשלחה אלינו מאת הנהגת אי"ק"א, בראותנו כמעשיה מעבר נחוץ מאד, להעביר את אחינו האדרישים והנואשים חניכי ההתכוללות אל מהנה הדואנים לאחרית ישראל הכונים לו בגין עולמי, מצאנו לנחוץ לפרסם גם את גלוי-הדעת של הנהגת אי"ק"א, שהיא מצטרקה בו על ההאישיות, שהאישיות קצת עתונים ציונים.

על יסוד אינטרוואות עם פקידים טורקים רוצים העתונים ההם להכחיש את תוצאות המו"מ, שהיו לאי"ק"א עם הממשלה הטורקית, על זה נשיב : לראשי אי"ק"א באו כתבים מאת הו"עדים, שכוונתה ח' בקושטא, לעזור את התאחדות היהודים בטורקיא, המקיימים ומאמתים את תוצאות המו"מ של ד"ר גוסטיג עם הממשלה הטורקית, ככל אשר התפרסם בעתונים היומיים, תחת הכתבים ההם התומים פקיד טורקי רם של חזירות-הגדולה הטורקית, אחד מגדולי הצירים בפרלמנט הטורקי ואחד מראשי הנבחרים והמנהלים כועד הטורקים הצעירים, לשון הכתבים ההם מבטלה כל ספק באמתות המעשים, שנתפרסמו, וכן לא נכון הרבה, שבא-כה א"סא הבאיש את ריה הציונים בקושטא והוציא

דבה עליהם, ד"ר אלפרד נוסין רק ענה על השאלה שנישאל מאת הממשלה, אם יש לאי"ק"א תעודה ציונית פוליטית, כי אין לאי"ק"א רק תכנית הומנית-כלכלית, לא נוכל התאפק מהכיע תמהוננו ועצבוננו — כך מסיים גלוי הדעת — על אופן הוכחה של עתוני הציונים עם חכרה העוסקת ביישוב יהודים במזרח-אי"ק"א תחיה למרות הטעות, ישמעו לפי שעה כחפצה, נאמנה לפרוגמה שלה, לחבר את כל העוסקים ביישוב היהודים במזרח לאונגריה אחת.

ציונות של לא-ציונים.

מישמה הרבר ומרחיב לב כל חובב ישראל, כי רעיון ישוב א"י הולך וכובש את הלבבות, גם מחוץ למחנה הציונים ואף אנשים העוינים את הציונים ומתרחקים מהם עושים בעצמם תעודות ציוניות, להרכות את ישוב היהודים בא"י, מלבד חברת אי"ק"א, הרוצה להכיר את כל ההסתדרות היהודית הגדולות ולקבץ כסף כאת כל עשירי היהודים בכל העולם, לכונן ישוב היהודים בא"י ובארצות הסמוכות, יש עוד חברה כזאת כוונן, שאינה משמיעה קולה ואינה מקשקשה בקופסות, כי אם בישובה ובנחת, היא פועלה להרחבת הישוב היהודי בא"י ועמלה כבר עשה פרי יפה, הרכה קהלות בניהם, כמורכיא וכמדינות אחרות משתתפות במעשיה בכסף, גם חברות חשוכות ועשירות יחידים תומכים בידה, חח' הוציאה כבר לאור ספרים וחבורות, מעשי ידי מומחים, להרביץ ידיעת פלישתינה בקרב העם ולהעיר חבה לה בין אלה הרחוקים מן העם, בשנה שעברה כוננה חח' קורסים בוויין, ללרש על-אדות ישוב א"י וידיעת הארץ, בבית למוד האמנות "בצלאל" בירושלם כוננה חח' הווינית חרשת נחשת וכסף, ללמד נערים לעשות בכסף ובנחשת כלים שונים מעשי ידי אמן, הכלים נמכרים בחו"ל ומכאים ברכה ליורשלים, כי בני העניים ימצאו מלאכה יפה ולא יצטרכו עוד לבריות כאכותיהם, חח' אומרת עתה ליסד מושבה עירונית בא"י, התבטרה תערך בקרוב לפני העם כדרישה להסתפח בחכרה היפה הזאת ולתמכה בכסף, כנליציא ובאונגריה לא השיגה עוד החכרה תומכים, נחוץ, שגם בארצות האלה יתענינו כמפעל הזה אלה מאחינו, שאינם רוצים או אינם יכולים להכנס בהסתדרות הציונית, ויש להעיר, שבחברה הזאת מתאחדים כל חשבי הקהלה הווינית, ראשי הקהלה ורבנים וחכמים מומחים והאדרכת המפואר שטאסני עומד בראשה, — גם בתוך אחינו החרדים והרכנים מתחיל רעיון יאי לסול לו מסלה וכבר התעוררו קצת מהם באשכנז ובאונגריה ליסד חכרה גדולה של חרדים, שתעסוק ביישוב א"י מכלי להתחבר לציונים ואף לא עי' "המזרחי" הפסול בעיניהם, על מעשים כאלה נוכל רק לשמוח ולקרוא עם הגמרא : "הלאו אותי עזבו ואת תורתו שמרו!" יעסקו בעבודת העתיד בלעדי הציונים ובלבד שיעסקו! כלל ישן, שבמעשים טובים אין שייך קנאה.

פיליטון קטן.

כוכבא דשביט.

ככל שנה כחדש הזה אין בעולם רק שמים וארץ ושלג ויש אומרים שמים וארץ וקרנבל ובשנה הזאת הדישה נהיתה : שמים וארץ וכוכב השבט, בכל מקום לכתך, בכל מקום עמדך, בכל מקום שבתך תשמע רק מספרים נפלאות על-אדות הכוכבים המשגעים הנכונים, הנגלים בשנה הזאת, "היתכן, משגעים הם?" שאלתי חבל אנשים, העומדים כישוק ומתוכחים על-אדות המשגעים הנמחרים האלה, "כן משגעים", ענני אחד מן החכריא "וכי אינם משגעים? מה הם מתגאים כל כך כונכם וזוקפים אותו למעלה? התפארת היא לצבא השמים? אתם קוראים לו זנב, אבל קדמוניו קראו לו ש"ב, כי אמנם שבט-מוסר הם לבני אדם, מתירא אני, שהפעם יתאמתו דברי הפחדנים, כי יפך העולם, כי שחת כל כשר את דרכו והמכול בפאריו יוכיה", "אדרבא, יפך העולם", התערב בן שחין אחר, "אם יפך, הלא יהיה ישר, כי עתה העולם הפוך", "הא כיצד", שאל אחד העומדים בתמיה, "כיצד?" השיב הדובר ג"כ בתמיה

בלגיא. — הפוליציא הרוסית שלחה את צירי הדומה חשנית מן הסוציאליים לסיביר, לעבוד עבודת פרך. — ממשלת ספרד התירה לפתוח את כתי-הספר ההפשים שנסגרו ע"כ. — השולמן הקודם עבראל חמיה, הכלוא בסאלוניקי, חולה ומשגע, צועק ומתרגז, אינו אוכל ומפחד תמיד, — בשביל נגועי השטף בפאריז באו נדבות מכל העולם. הסכום עולה לכמה מיליונים. — בזיכרון אצל ווין נמצא באדמה אוצר כלי חמדה מימי הרומיים, תכשיטי נשים, גביעי זהב, בד זהב, כלים שונים ומטבעות. — ביאסי ברוסניא פרצה תבערה, כמאה בתים היו למאכלת איש כ"ב נפש אדם נבנו והם בסכנה.

המלך עדוארד בבית מקלט יהודי. בעת הבחירות לא אבה מלך אנגליא להתערב בריב המפלגות ומצא מקלט בבית יידו המילונר סיר עדוארד שישון ממשפחה יהודית כבבל.

פגרום קטן. בעיר האיד ביהם פוצצו טשבים חלונות היהודים בלילה.

אליהו פשא. עם כל ערי השולמן עבראל חמיד הסירו המורקים הצעירים גם את רופא השולמן היהודי אליהו הפשא ומחקי שמו מרשימות הצבא. יען לפי דבריהם לא בקר את בירת החולים של הצבא. אליהו הפשא ערער על משפטו לפני מועצת המלכות והיא בקרה את משפטו ומצאה שהצדק אתו והושיב על כנו אלא שהוא התפטר עתה מעצמו מפני זקנתו.

תערוכת א"י בווין. תלמידי בה"ם הגבוהים בני גליציה בווין ערכו תערוכת פלישתניה בווין. בחדרים רחבים אחדים נערכו כל מעשי ידי תלמידי בצלאל: ישיבות, יריעות, חטיבות, אריגות, רקימות, מסגרות, כלי נחשת, כלי כסף, כלי עץ ואבן, הכל מעשי ידי אמן לתפארת הישוב החדש המפריח. הוראה את כל אלה יכרך בלי משים כרוך מציד גבול אלמנה.

לודוויג אוגוסט פרנקל. הקהלות הגדולות בווין ובפראג עשו הזכרות ביום 2 לחי' לנישמת הפיטן והסופר הזה, תחלת כל אוסטריא, ששלמו מאה שנה ליום הולדתו. פרנקל היה מוזיקר וסופר של הקהל היהודי בווין וביחד עם פעולותיו הגדולות בספרות הכללית ובתנועת החרות הפוליטית פעל הרבה גם למען כלל ישראל. הוא יסד את ביה"ם הראשון בירושלם, הנקרא על שם משפחת למל הפראגית. על ידו נוסד בווין בית חנוך העורים היהודים. כל העתונות האשכנזים הקדישו לסופר הגדול הזה מאמרים ארוכים.

גלות פרס. חקי החרות בפרס לא חדרו עוד אל כל רחבי המדינה ובמקומות הקטנים מתנגח העם ופקידי הממשלה כדרכם מאה בשרירות-לב ובחמס וכיחוד סובלים מזה היהודים, בעיר ירום כוננו הפרסים פגרום, ישמו את כל בתי היהודים, כונו הונס, שדרו את בתי הכנסת וגרשו את היהודים מן העיר אחרי שהכו את כלם ופצעו, הם נמלטו לישראל וצעקו לפני הנציב. בתחלה מאן לעזוב, אך אח"כ התעשת, כי ימי החמס ורדיפתו כבר עברו והובטו לישראל את החקים ושלה פקודה לשיר העיר להשיב את היהודים אל העיר ולתחזיר להם את השלל ולענוש את הבוזים והמכים. שר העיר ירא לנפשו, כי גם הוא הישתתף בשוד ומהר לעשות טשטש, החזיר ליהודים את השלל ובפה את עשירי העיר לשלם ליהודים נזק שלם ואנשי צבא יומרים את רחוב היהודים.

מעשה צדקה למזופת. המילונר יוליוס רוזנפלד בשיקאגו, שנבחר לפני שנתים לראש חברת הצדקה היהודית בעיר, המציא תחבולה יפה, להרגיל את עשירי העיר במתן צדקה. הוא הבטיח, שבסוף השנה יתן לצדקה כפלים מהגדולה שבכל הנדבות. בזה עורר את העשירים להתחרות במתן נדבות גדולות. בשנה הראשונה היתה הגדולה בכל הנדבות שמונת אלפי דולר ונתן הוא מ"ז אלף, ובשנה השנית היתה הגדולה בנדבות עשרת אלפים דולר ונתן הוא פ"י שלש. וככל אשר יתן איש איש בשנה אחת עליו לתת כן בכל שנה.

חינא המקולטרה. הממלכה הזקנה חינא מקבלה עתה מלא חפנים תרבות אירופית ובתוכה גם האנטישמית, ונפלא הדבר, כי זאת קבלה מיד יפני. סופר יפני כתב בעתון חינאי הוזהרה חמורה לממשלת חינא מפני היהודים. הוא ברה דבת שוא, לתלות בר

שיעמדו לימין היהודים, הסובלים מתקים קשים, מהתנכלות הצוירים, מגזלת מחיה ומתקלות צבוריות רבות, הנגלות יום ויום ואין מתקן ואין עומד בפנין. את העבודה הזאת כבר בקשו גדולי הנאורים וועד אגודת קהלותיהם לעשות בחבור כל היהודים, נאורים והרדים יחד, להתחוק ולתקן על עצמם בבת מאוחד בדברים שאינם נוגעים להם. אך ראשי החרדים סרבו להתחבר עם הנאורים אף לדברי הול. כשלושים להתחדדות כללית נוסדה עתה הסתדרות החרדים לבדם. בפוגרמה נכנסים הענינים האלה: א) להציל יהודים שומרי שבת, שלא יבאו לידי נזק מאמנותם לחורה, להמציא עבודה לפועלים שומרי שבת וכדומה; ב) לריב ריב יהודים הסובלים מן הממשלה או משולמן מקומי בשמרם חקי התורה; ג) לתמוך בידי הישיבות המתנוונות מאין כסף ובתי ת"ת, להקצו מצבם החמרי; ד) לתקן על היהודים בכל חוק חדש, שיצא ממנו הפסד מוסרי או חמרי ליהודים שומרי תורה; ה) להמציא מאכל כשר ליהודים חולים, העצורים בבתי-חולים ובמקומות מרפא; ו) להוציא את ילדי היהודים, המגדולים ע"י הממשלה, מבתי נכדים ולהצילם ליהדות ולגדלם בבתי יהודים; ז) למנוע את הזיוף והזרמאות, הנחוצים במסחר דברים הנוגעים לת"ת. ביום א' שבוע זה היתה ועידה כללית פה של השו"ב החרדים מכל הערים, להועץ ע"ד קביעת הפוגרמה ולבחור ועד, להכין את אשור התקנות וכל דבר הנהניק ליסוד הסתדרות. בתוך המניסטריום החדש של הגראף קוהן נמצא גם תמניסטר לחיל המדינה הגנרל האואי, יהודי מומר. הצוירים פה ובווין הוציאו קול, כי הממשלה תכלולת החדשה מיהדה הארץ, כי תקיפת איש יהודי על הצבא. ואין לבחור, שהגראף קוהן תתכן בזה להתראות ליהודים פנים מאירים, כי הממשלה אשר לפניו נמנע: מלמנות למשרה גבוהה אף משומר. ותאות על זה, כי עד כה לא נבחר עוד באוגדן החפשיית אף יהודי אחד לראש אזוריים. וכאשר נבחר עתה בפעם הראשונה בחיר כל האזרחים בעיר סי' א' אוינהלי היהודי ד"ר דייכהארד לראש תאזרחים עשו השחרורים מהומה בארץ כאלו קץ העולם בא עד שהיה הנבחר אנוס להתפטר.

מקרב ומרחוק.

ענינים מדיניים. לריב האשכנזים עם המשכים

אין קץ. ועד המדינה ביהם נפתח בשבוע שעבר בישעה בלתי מוצלחת ואין שני הצדדים יכולים להתפשר ע"ד סדר היום. האשכנזים דורשים, שלפני כל ידון הועד ע"ד החקים הלאומיים, לקבוע גבולות בין מחוזות משכיות ומחוזות אשכנזיות, לעשות כללים קבועים בדבר זכויות שתי הלשונויות, למען יחדלו המשכים פעם. להתימר בי כל ארץ ביהם להם הוא. וכאשר יהיו החקים האלה במוחים ידנו על האחרים. ודמשיכים רוצים לדין בתחלה ע"ד חקי המס החרשים, להחריג כלכלת המדינה במוחה תחלה. הוצעו אופני פשר בין שני הצדדים בצורות שונות, אך אין הקיצונים שבמפלגות נותנים להן לותר כחוט השערה. בינתים עושים האשכנזים אבסטרקציא בועד חמדינה ועוד מעט ויסגר בלי פעולה. ולפי שאין פשר דחרת הממשלה את השנויים, שהיתה נכונה לעשות במניסטריום, מועצת הממלכה תפתח עם המניסטרים הקודם. — באונגרן אין הממשלה יכולה למשוך אליה אף אחת ממפלגות הפרלמנט, גם מפלגת אנדרשי מתרחקה ממנה. אבל כבר ישנם אותות, כי בבחירה חדשה תנצח דממשלה נצחון רב, כי בחלה נפיש העם במפלגת הפרוד, שלא הביאה שום טובה למדינה ודרישותיה לא נמלאו. — הסכסוך בין בולגריא וטורקיא ע"ד חבל רוצחים פוליטיים בולגרים, שנדונו בסאלוניקי למיתה וקצתם למאסר עולם, נגמר בשלום, השולמן חנן את הבולגרים, מלבד שר גדודם שיוזמת. כפי הנשמע תישנה ממשלת טורקיא למען השלום גם חוק החברות החדש, שעל פיו אסור ליסד בטורקיא חברות לאומיות. גם סכסוך טורקיא ווין כמעט נגמר. טורקיא כבר הודינה למלחמה והיתה נכונה לשלח חיל צבא לתסליא הונית, אם יבואו צירי קרטה אל האספה הלאומית באתנה. אך ארבע הממלכות אנגליא, צרפת, רוסיא ואיטליא קבלו על עצמן, שלא לתת ליונים בקרטה להשתתף באספה ואם יהיה נחוץ תשלחנה ספינותיהן לקרטה ולהשתדל שתשאר קרטה מדינה עומדת בפ"ע תחת חסות טורקיא כמו עד כה. בזה נמנעה המלחמה.

שונות. יהודים עשירים בקראקא, שבנותיהם מבקרים בגמנויה, השיגו מכתבי חתראה, שאם לא ישלחו את בנותיהם מן העיר יהרגו אורביהן. חמכתבים כתובים בשם חברת להשמדת העשירים. נערות אחרות ברחו מן העיר. — הפינים מפרסמים מחאות עמי אירפה נגד גזילת זכויותיהם ע"י רוסיא. כבר חביעו חכמי אשכנז מחאתם ועתה נתפרסמה מחאת חכמי

האינכם רואים בעיניכם? יכולתי להראותכם על ממלכות אואי, המקבלות תרבות וחקי צדק, בעוד שבאירשה הכל נשחת ונתנון, אבל למה לי להרחיק ללכת, נביטה בינו לבין עצמנו. בהנים נוצרים מרוממים את היהדות, כתות גדולות במערב נוסדות בין הנוצרים, להרביץ אמונה באל אחד ועקרי היהדות בין העמים, ולא עוד אלא שהדומה הרוסית ג"כ מתחדת, בעוד שהכמים ביישראל עושים פרופגנדה בעד הנצרות ודורשים לעשות בקרת למשפט דרייפוס! שלנו, שנשפט בירושלם לפני אלף ות"ת שנה, ובן רב אחד, עורך עתון ל"כלל ישראל" בברלין, דורש בפומבי, שיחוגגו בני היהודים את חגי הנוצרים. והוץ מזה מה אתם מפחדים כ"כ מפני הפיכת העולם? אם יחפך, אישריה ואישרי חלקנה, הלא תדעו שאם "הפך" היהודי ינהל רק טוב ויעלה למעלה למעלה! "אתה מדמה את הכוכב ליהודי? טעות בידך, דודי, חלוק גדול יש בין כוכב-הישיבט ובין היהודי. אמנם שניהם שוים בזרם, בנדרים וב... חפציה לאמר בשבטם הזקוף למעלה. אבל מפני שבט הכוכב הכל יראים ושבט יהודה ירא מפני כל". בזה נפרדה החבילה.

מכתב מאונגרן.

בודפשט. באונגרן ישנה חברת הרדים החדשה בשם "מחזיקי הדת", אבל אינה כאחיה בגליציה, המפלה רק בפוליטיקה זהה לזוג היהודים, ביאם בעניני היהודים לטובתם. בעיר ראב היתה לה אספה כללית בימים האלה, שהשתתפו בה שמונים צירים מדי פלכים. עניני הפרוגרמה דברים וחשובים ומתפשטים על כל חיי הצבור ונוגעים גם בענינים כלכליים. החלט להציל 78 ילדים יהודים מדי הפלכים המהונכים ע"י הממשלה בידי נכדים ולתתם לבתי יהודים לגדלם ולהשתדל, שהקהלות והחברות תתנה את עודף ההוצאות. גם החלט, למסור להתנהגת אגודת-הקהלות תכנית לסדר עניני התיכונים, מפני הלעו שיצא, שדכמים הרדים מוטיעים נתנו הכשרים על יין וסליבובין לפסח, שבעליהם מרמים את הצבור למרות המשגיחים ומוכרים משקים מעורבים בשפיריות לפסח, שפגול הוא לאנשים הרדים על דת ומעבירים אותם על דעתם.

מעירנו ברה המטיא לאורים ד"ר ויאכים וזוליהם, שהיא גם מורה-דת ומנהל תלמוד תורה ומקבל שכרו שבעת אלפים כתר לשנת, אבל השכר היפה הזה לא הספיק לו, כי הוא התנהג מנהג אריסטוקרטים מדארים, החזיק לו פילגשים ובזבז סמון והוציא שבוותחכר מידי חבריו וידידיו ונתת ברה וחס ישלמו בעדו. הרב"ז הזה היה בתחלה רב אב"ד לקהלת מאדוש וושרהלי וחס שלמו לו הון להפטר ממנו. הדבר העיר רעש וקצף גדול בעיר.

פסק נאה מאד השיג פה יועץ העיר המומר אלהר בלגי (בראך). הוא ידע נפשו של האנטישמי גזע פולוני הידוע בעל הפרגומות. כאשר התפטר המניסטר הבלברי לעניני הפנים הגראף אנדרשי גמרה מועצת העיר לכבדו בתאר אזהר נכבד. גזע פולוני הוא שונא, כי הוא דחהו מתוך המניסטריום כאשר נגלו תועבותיו, אך בושה לו לתלחם בגלוי באנדרשי והלך לחוק לארץ ועזב את יידו הבוגר, רעהו בדומה לו, נאמן ביתו ויהודי הצרו אלהר בלאך המתכנה בלגי. הוא נלחם בהמת רוחו במצויני ההצעה וגדף את חבריו היהודים בקול אנטישמי גמור וכל יועצי העיר שהקו שחוק גדול על היהודי המתחפש כאנטישמי וקראו לו בשמו היהודי והמומר התקצף, תענוג היה להביט. בסוף החליט הבית כמעט פה אחד לכבד את אנדרשי.

רבינים חרדים אחדים ובע"ב חשיבים יסדו פה ועד, להכין מסע טיול לאח"כ "אחרי חג הפסח הבע"ל. בן הגיעה חבת איי גם עד הרבנים המהרימים. המסע יצא מפה ביום 9 מאי והמשתתפים צריכים להודיע רצונם ולשלוח דמי קדימה מאה בתר ותעודת מסע עד 25 מארץ אל מנהל המסע נכון שישתתפו במסע הזה גם מחזיק לאונגרן, למען יהיו למצער שליש מאות נוסעים. מהיר המסע לאיש אחד נמוך מאד. במדרגה השלישית של מסה"ב והספינה רק 350 כתר עם מזון כשר טוב, 220 בלי מזון. ישתמשו נא אחינו בשעת הכשר, לנסוע עם חכמים ורבינים לא"י, לראות את ארץ קדמוניותינו ועתידינו. השיירה תפליג בים מתוך פיומה ליפו, תבקר את המושבות, את ירושלים וכל המדותיה, קבר רחל, את חברון ומערת המכפלה, את יריחו, את הירדן וים חמלה, את ים כנרת, צפת וטבריה ומושבות הגליל, קברי התנאים והגאונים, חיפה, תר הכרמל וכו'. בתוך הויר ישנם רבנים אנשי שם כהגאון ר' קופל רייך אב"ד בודפשט, הח"ג ר' עקיבא סופר מפרסבורג, הח"ג ר' יהושע זילברשטיין מוואיצין, הח"ג ר' משה פוכס מגרוסוודריין, הח"ג ר' אברהם פרנקל נשיא אגודת הקהלות, מלכד הכמים וסופרים וגבירים. אשרי הקובה להשתתף במסע הזה!

בחוג היהודים החרדים מתהווה עתה דבר, שאפשר לומר עליו, כי יבוא תקופה חדשה בחיי הצבור היהודי. בסוף החדש שעבר נקהלו השו"ב אהינו הארטודקסים פה, להועץ ע"ד הסתדרות היהודים החרדים, להגן על עניניהם הדתיים, הסוציאליים והכלכליים, וקר אגודת-הקהלות, הקימת זה מ' שנה, אינו משפל רק בעניני הקהלות הפנימיים וזה כמה מורגש הסרון הסתדרות אנשי מעשה,

הרבה תמימי-דעים. אשר יחזקו את ידו במלה חמה ומנחמת, הוא שכח את העולם ומלאה כל ענג מנע מעצמו, ורק מחשבה אחת רחפה לנגד עיניו: לכתוב, לכתוב ולכתוב, להעיר ולעורר, לדפוק על הלבבות ולהצית את קדושה, לפקח עיניו, לבנות את הספרות להשיב אליה את החכמים אשר למדו ונתחננו על ברכיהם ובסוף חדלו להתעניין בה מפני רכנסם לסביבה זרה, להגדיל את חוג הקוראים בשפתנו, ולהסב את עיני כל העם העברי קדימה, לארצו ולמולדתו, ולפרק את עול הגלות מעל הצואר. אידיאל קדוש זה היה אותו המעין המפכה, אשר ממנו שאב את כח הברזל, לסבול ולעבוד והוא עבד, סבל ועבד, שנה לא נתן לעיניו ומרגוע לגוו, עד אשר בשל כח הסבל והלב הסוער התפקע.

ואלפים ורבבות היו אלה שפשטו את ידיהם בצמאון לקראת קרני האור, שהגיעו אליהם מפרץ סמולנינסקי, הוא היה אורם, הוא זהווקו בידו שנס והאיר להם את מסלת חייהם, ורגל אחוה אשר עליו היו חרותים כדם לבו דברי אהבתו לעמנו, לארצנו ולתרבותנו, ובכל מקומות מושבותינו היו צעירים וזקנים מסתתרים בתוך עליות הגגות ובעזרת הנשים ובחדרי הדרים, לאור נרות שתו בצמא את דברי הסופר העברי הגדול, והם הציתו גם בקרבם את אותה האש הקדושה. חניכי סמולנינסקי הם אותם המשכילים העברים, הנלחמים בעד רעיונו העברי והמשפחה מכחם ועבודתם לעמם.

* *

עשרים וחמש שנים עברו מאז הורידו אל הקבר את גאון ספרותנו ותפארתה העננים אשר עלו בימין על שמינו לא נתפזרו, אלא הלכו והתעבו וכסו את גלותנו בחשכה ואפלה נוראה, אל שרידת היסורים והצרות, אשר סבל עמנו נשתזרו טבעות נוטפות-דם חדשות, צרות מבית וצרות מחוץ, הרעיון הלאומי הולך וכובש לו נפשות רבות, ובאותה עת ההתבוללות גוזלת רבבות והיא מתפרצת גם אל שדרות הלאומיים ומטביעה עליהם את חותמה הזה, על שפתנו ותרבותנו קמו מהרסים ומחרבים מבינו ומקרבנו ובמסווה של "לאומיות" זרה ומזוהה לנו הם מפצצים ברעל-עמיתים וארס-נשמתם הנשחתה דעות עלי-אודות יהדות חדשה, שהם יכראוה, יזכרו נא כל הנאמנים לעמם ולשפתם ברגע זה את מורס המנוח, תעמוד נא תמונתו לנגד עיניהם וישאבו נא מאורה וזהרה את האנרגיה הנחוצה לעבודה פוריה על שדה ישראל וספרותו.

טרנוב.

צבי שרפשטין.

גאות האדם.

מאת דר. שלמה רובין.

(המשך).

הנשמות.

הקנין המדעי, אשר רכשנו לנו בבחינת טיב האדם והבהמה מתפרסם ומתרחב בימינו יותר ויותר בקרב בני האדם, ויטביע בהם דעות והנהגות בחיי האדם עם הבהמה, באופן שהמעשה יתאים אל העיון. לרגלי ההכרה בהשתוות ובהשתתפות שבין האדם ובין הבהמה, תחדל אכזריות האדם בגאותו על בעהיה, אשר היו עד הנה כהפקר, ולפי השיטה החדשה בהשתלשלות כל הבראה משרש אחד מסתעפת אהדות נאמנה בקרב יצורי האדמה, ועלינו החיוב לראות ביחוד בבעה"נ נפשות מרגישות צער וענג כמונו, ומצויים אנהנו לרחם עליהם ולהגן בעדם, בזכות דין ומשפט שלהם בקרבנו, והיתה תוצאת העיון הזה, כי נתחוו בארצות נאורות חכרות צער בעלי חיים, המשגחות שלא יאונה להם עמל ואון מיד האדם, אשר דרך עליהם עד הנה כרגל גאווה.

והנה גם בזה השפלה גאות האדם.

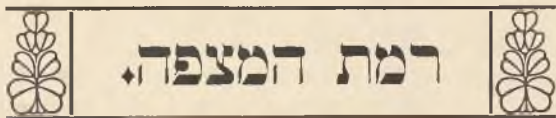
פרק ששי.

הכונה והתכלית.

האדם אינו עושה דבר בלי כונה לאיזו תכלית ובאשר האדם (וביחוד עובדי האלילים ובעלי הנסתרות) בגאווה מיחס לאלקים צלם כדמותו, הוא חושב, שגם האלקים מתכוון בבריאת העולם ובהנהגתו לאיזו תכלית

מתיהדת, הכל מסור ליהודים על זה ענשהו היושב בראשו, לבל יבא לשון ישיבות, מרקוב קרא: טוב, שלא אשב עם מתיהדים:

קרוב רחוק, וואלף: הגביר דייכמאן זה הלא הוא קרובי. בעד: איזה קרוב, שני בשני או שלישי בשלישי? וואלף קרוב רחוק מאד, כי הוא מתרחק ממני.

פריץ סמולנינסקי.

(למלאות כ"ה שנים למותו).

ככוב מזהיר מבין ענני השך מציצה מרוך ערפל העבר הקרוב תמונת הטופר העברי גדול-הכשרון וחס-הרגש פריץ בן משה סמולנינסקי, בעורו בשחר ילדותו הכיר את העני בשכט עברתו ובעברו בתוך שבעת מדורי גיהנם החיים, שבע-רגז וחסר-לחם, התחילה רוח לפעמחו ושאפוית נשגבות חסרות-צורה ובולתי ברורות לו לעצמו דהפוחו ממקום למקום וממעמד למעמד. בתוך הישיבות המפוארות, שבין כתליהן נתחדדו מוחות גדולי ישראל וגאוויה גלה בן העני הזה את עמק בינתו, מעוף רוחו ופלאי תפישתו, בתוך חצרות צדיק החסידים הכירו את ישר-לבו, הם מזוג ואש רגשותיו ובין שדרות המשכילים, שהתחילו להתרחק מעמם, נתבלטה אהבתו לעמו. התקשרותו החזקה ליהדות ומסירותו הנאמנה לתרבותה, אבל בין כל אלה לא מצא את אותה הנקודה, שהרגישה ולא ידעה, שהפשה ולא מצאה, עד אשר בא לבירת אוסטריא והתחיל את עבודתו הספרותית, את הוצאת "השחר", אז הרגישה, כי עתה מצא את מקומו הנכון, ובאמץ לב עמד על במתו זו עד רגעו האחרון ויטף ויוכיח לבני עמו בכל חס לבו ועמק אהבתו להם.

השכלה — זה היה הליוונג של כל הסופרים בימים ההם. סגורים בתוך גיטו צר היו אחינא ואף שגדול היה האור הפנימי בתוך לבותיהם ומזהרה השלחבת, אשר בערה בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות, אבל בעד אור העולם החיצוני נדרו את הדרך ושככות רבות הקימו, לבל יגיע שאון התבל לאזניהם. הסופרים והמשכילים הראשונים קראו ליציאה מן הגיטו, להשכלה כללית, לחיים אנושיים כלליים. פריץ סמו-לינסקי הטיף גם הוא בימי עבודתו הראשונים להשכלה ולאור, אבל הוא לא דרש יציאה מתוך הגיטו, כי-אם לקרוע בו חלונות, לא לפרוץ את הגדר, כי-אם לפתוח שער גם לחכמה כללית.

ימים מועטים עברו, עבודת ההשכלה התחילה להראות את נצניה הראשונים — המתבוללים הראשונים, שהתרחקו מעל עמם ומכל משאות נפשם, ביתים עלו על שמי ישראל עננים שחורים, הויק שזיה טמון זמן רב בקרב נפשו של הסופר, המחשבה, שקננה בתוך עמקי נשמתו, מבלי מצא לה בטוי נכון, ההרגשה החמה, שזמן רב טפה אותה מבלי דעת את תמונתה הריאלית — כל אלה התעוררו בקרבו אז בכל עצמתם ותקפם. סמולנינסקי, התחיל להלחם בעד הרעיון הלאומי, בעד התרבות העם העברי בארצו, בעד שמירת תרבותו העברית המקורית, בעד טפוח הספרות ונגד כל המדרסים את בנין אומתנו ואחדותנו וצורתנו הלאומית. בכל תקף כחו וכשרונו הפובליציסטי ובכל אש אהבתו לעמו ולכל קניינו יצא למלחמה נגד אותה ההשכלה, החפצה לקרוע אותנו מעל אומתנו ותולדותינו ולהסיר מעל פנינו את דיוקננו הלאומי ונגד ההשתקעות בגלות השחורה, המרה, המשחיתה בנו כל חלקה טובה ומעיקה בכל בכד משאה וקשי-שעבודה על גופתנו ונשמתנו.

פריץ סמולנינסקי עבד בעד עמנו וספרותנו — היש לנו מושג אמתי על-אודת עבודתו באורם הימים? שבע פרוטות הביא בכיסו לווין, וכשבע פרוטות אלו התחיל את הוצאת "השחר" ולו הקריב את נשמתו מיטב תקותיה לשד עצמותיו ודמה ולאחרונה גם את גוו, כעבד כנעני עבד עבודת פרך בתוך בית-הפרוס, ואת אשר מצא בעבודתו זאת — רפסיד ב"השחר". עני ומחסור סבל בימים הראשונים, לא נמצאו לו גם

את משטמתו ופרסם, שממשלה אמריקה עשתה קנוניא עם גבירים יהודים, לקנות את מדינת מנרשור, להושיב שם יהודים, והוא מזהיר, כי היהודים פגיעתם רעה ולא ינקו כל השוכן אתם מצרות רבות.

קמציא ובר קמציא. צרות יהודי רוסיא מהגזירות הקשות צועקות עד לשמים, לפעמים תקרינה מצוקות לאיזו יהודים, אשר לולא היו מעציבות כל כך, היינו צריכים לשחוק עליהן. בשנה שעברה נקרא בחור יהודי לצבא ושמו טרופ ולא בא, באותה שעה עמד שם בחור אחר ושמו טופול ודמה, ששמו נקרא ונכנס ונתקבל לצבא. בשמעהו כי הוא נכתב טרופ העיר לסגן הפקיד, כי טופול שמה, אך זה השיב לו כי אין דבר המעות תתוקן ואין כדאי להלאות את הפקידים, בינתים ראתה הקומיסיא, כי טופול אינו בא ומסרה את הדבר לבית המסים, לגבות ממשפחתו שלש מאות רובל קנס, כדין הגזירה הידועה. אביו הוא רצען עני והרשות תובעה ממנו שלש מאות רובל בעת שכנו עובד בצבא, ואולם אבי טרופ הוא עשיר ובנו אינו עובד והוא פטור גם מקנס.

מת מחמת מילה. בפאריז נמצא איש בולגרי צעיר, לוטישעו שמו, מת בבית יהודי ושמו וויינשטיין. הפוליציא בדקה את המת ומצאה, כי נמול ומת מחמת מילה. ההשערה נתקיימה ע"י רופאים, לוטישעו חשק בבת וויינשטיין ואפיה לא אבה לתתה לו עד שיתגיר. הוא קבל על עצמו ונמול, אך לא ע"י מומחה. בפאריז העיר הדבר תמהון. לי קרה כזאת במזרח היו צורדינג עושים ממנה רצח דתי.

נפיש יפה. באונגרן נכלא יהודי ושמו מנדל קפלן, ישכב בכפרים ומכר ליהודים עפר א"י ולנוצרים מי הירדן ותמונות קדושות, להם אמר, כי מרים נגלתה לו ואמרה לו שיהודי יהיה, אך יתנהג כנוצרי.

קונם על בשר. היהודים בקליבלנד באמריקה חקו מעשי הפועלים, שגזרו מן הבשר עקב הפקעת השער ועשו כן גם הם לקצבים. המעלים מחיר בשר בשר עד אין כח לשאת. כעשרת אלפים יהודים נדרו מן הבשר עד שהורידו הקצבים את המחיר.

ועלה מן הארץ. ועידת מנהיגי מסה"כ ברוסיא הסכימה פה אחת, לעשות רצון ראש אגודת הגולים היהודים ד"ר יוחלמן, לתת הנחה ליהודים הגולים מרוסיא ע"י האגדה הזאת (י"א) דרך חוף גלוסטון, וישלמו ע"ה אחוים ממאה פחות מהמחיר, וכן הוזילה הממשלה את מחיר תעודות-המסע לגולים, תחת ח"י רובל ישלמו רק כ"ה קופק, וכלבד שיצאו מן הארץ!

בעד היהודים. בועידת בא-כה הבריות הרוסיות בפטרבורג החלט לדרוש מאת הממשלה, לבטל הגבלות היהודים בבריות ולהתיר לסוחרים יהודים בעלי הגילדה השנית לגור בכל רוסיא.

הגבלה חדשה. ממשלת רוסיא הכניסה אל הדומה הצעה, להנהיג גם בפולין ועדי המחוזות (זמסטות) כמו ברוסיא, ליהודים אין זכות הבחירה בהם. עכוב הגזירה. כידוע נגזר על יהודי בוכארא היושבים בטורקיסטאן לצאת מן הארץ, רכס מר תגר בא לפטרבורג לבקש על נפשם, הממשלה נעתרה לו לדחות את הגרש עד שיתכור דבר קבלת היהודים ההם להיות נתיני רוסיא.

בנות ישראל בשבי. למאגבלאט הלבוני כותבים מסנדץ החדשה: בחדש שעבר הביאו הנה נערה יהודית חולה אל בית-החולים. לביה"ח היהודי לא אבו ראשי הקהל להכניסה והובאה אל ביה"ח הכללי. עתה מתה הנערה והגזירות המשמשות שם אמרו כי הנערה המירה דתה וקברוה בבידיק הקתולי ולא היה פוצה פה. אם כן הדבר, אז באמת לא נדע למה ביה"ח היהודי משמש? הלא כל עקרו לא נוסד אלא להציל את החולים מאורבים על נפשותינו ואם אינו משמש לתכלית זאת למה הוא מתקין? — בווארשא נגנבה נערה יהודית בת מוג ע"י אחד מאורחיו, זמן רב לא ידע אביה מקומה ואח"כ נודע לו כי היא בבית יתומות קתולי והכמר מכינה לשמד.

רוסיא מתיהדה. אל הדומה הוכנסה הצעה, להכשיר את היהודים להיות שופטים מושבעים. על זה חרה אף הימניים והציר מרקוב הילל וצעק, שהדומה

מכתב גלוי אל הקבוצה המזרחית בעיר סאנוק.

בה"וועלט" בגליציה האחרון פרסמתם התלפת קבוצה מזרחית בעיר סאנוק, להביע אסון לסנהיג הספלה מר וואלפזאחן ויהר עם זה הנכם מביעים צערם על ה"רעפדעאנאנט דעם יורישען גייסטעס" מר סוקולוב, כי עזב עתה את משרתו בתור מזכיר ראשי של ההנהגה. הבעת הצער הזה שלכם מכריחה אותי לכתוב לכם, כי אחת משתי אלה אינכם יודעים, או כי אינכם יודעים את מר סוקולוב, הראש להציונים המקולטורים ואת משרתו והשקפתו או כי אינכם יודעים את משרת והשקפת המזרחי, כי לולא זאת לא הייתם מביעים הצער הזה. כבר באה העת, כי המזרחים למקומותיהם ידעו את חובתם בתור מזרחיים בעלי משמעת, והשם מזרחי לא יהיה תעודת הכשר על הציונות לבד. אם מזרחים אתם עבדו נא עבודת המזרחי החיובית. אספו כסף בעד "התחכמני", בעד המושבה המזרחית, בעד פלשתונה של המזרחי, שלהו את מס פפלה המזרחי, אבל אל נא תאיצו בתחלואות במרס התבוננתם עליהם, אם המה לפי רוח המזרחי. ציריך, חיים ישראל אייז.

אונזערע פאמיליען עמפעהלען וויר

דיא קאלינער ציכאריע זאגט בעסטע.

מיכל אריה פריעדמאן

מאורשים בשבט תר"ע

פלוסטיצה פ' דעניסוב פודליפצה פ' פלחוב

חיים מרדכי שאללער מינא יוכבד שטאנדיג

מאורשים בשבט תר"ע

קוסוב קולומיה

הנני מגיש זר פרחים לאלוף נעירי מר חיים גראסמאן מ"ש. א. אוהעלי לארוסו עם מ' פיגא הנדל אייגנר. מו"ט להוריהם הקרים.

אברהם סגיל לאווינער — י"ש א. אוהעלי.

במו"ט אברך את רעי המכובד מר ליבש ליליענ-פעלד בהרב הגאון ר' שלום הכהן ז"ל האבד"ק פודריצה לחתונתו עם מ' רבקה שומער מברזאן. שמעון גאנו ורעיתו.

ברגשי אחבה וידידות נברך את רענו המשיכיל מר יוסף קסטנבום בדרוהביטש לחתונתו ומנדבים לכבודו עץ אחד לגן יהושע פארענהעכט ז"ל. משה ברמק, מיכל גראס.

ברגשי גיל וחדוה אברך במו"ט את רעי הנכבד מר ישראל מרדכי צלנר בלימנובה לחתונתו עם מ' פייגל פינקספילד. מו"ט להוריהם. צבי גלדפינער — לימנובא.

הנני מברך את ידידי מר מרדכי צלנר מלימנובא לחתונתו במו"ט. אברהם משה קופיטא—גרליין.

ממעמקי לבנו נברך במו"ט את מר מאיר לפלחולין פה ואת כלתו מ' רחל לפלחולין בטרנוב לארוסו. דוד לפלחולין, בנימין ברנדשטער—ברגל.

ברגשי גיל וחדוה אביע במו"ט לדודי המופלג מר צבי שטיגליץ בטרנוב לארוסו עם בת ההיג מו"ה סנדר מאהלער בטרנובול.

יוסף שטיגליץ — רנוואדוב.

מקרב ולב עמוק אברך את ב"ד מר בן-ציון ביקל בנדרבונא במו"ט לארוסו עם מ' טויבה יאנער. יוסף הורוויץ — רנוואדוב.

הננו מברכים את רענו היקר מר ליב מנדל לחתונתו את מ' בלימה ענגלמן בבראן במו"ט מעמק לבנו. יעקב מייזל, חיים ערדמן—טורקא ע"ז סטרי.

נברך את רענו המופלא בנש"ק מו"ה מנדל איש הורוויץ נכד הרה"צ מו"ה מתתיהו קטן במאניסמרישין. אליעזר נעמי, אברהם כהן — איופול.

ברגשי אחבה וחבה אברך מעמק לבי את רעי היקר מר יצחק אַבסחורן לארוסו. נחום דוב ריזל — זלישטישק.

ברגשי אחבה אברך במו"ט את ידיד נפשי מר יצחק אַבסחורן לארוסו עם מ' נעמיא שור בהורודנקא. מנדל טאוסטר — זלישטישק.

מו"ט לאחי מר חיים שמחה לארוסו.

שלמה האמידעס — בורקא.

לא יראו היהודים. יש דעה שהכוכב הזה נזכר בתורה בפרשת בלעם ודרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל. התוכנים החדשים גלו את סדר הקיפון וקבעו לו דרך של ע"ז שנה. ופלא שגם חז"ל ידעו דרכו זה. הם הזכירו (הוריות י') כוכב אחד המתגלה פעם בשבעים שנה. שמואל ירחינאי ידעהו ואמר עליו. שאינו יודע מה טיבו, אע"פ שנהירין לו שבילי. הרקיע כרחובות עירו. רק אחת ידע, שלא יגיע לעולם למזל ידוע ואלו נגע בו היה מחריב את העולם. ואע"פ שלפי ראות העינים הוא נוגע בו. זהו רק הערפל אשר סביבו ולא הוא עצמו. שמואל ידע איפא אותו עכ"פ יותר מחוקרי זמננו. שיש בהם מפחדים באמת. שיחריב את העולם והפתאים מאמינים. לחז"ל היה גם כלל למעשה ככוכב הזה. בנפרא הוריות ישם נאמר שרבן גמליאל ור' יהושע הפליגו בספינה והנסיפה ארכה יותר מאשר חשבו בתחלה עד שכלתה הצידה לר"ג ור"י נתן לו מלחמו. ר"ג תמה עליו ושאל: מאין ידעת שהדרך תאריך עתה יותר מן הרגל? ענה ר"י. שיש כוכב העולה פעם בשבעים שנה והיום זמנו לעלות והכוכב הזה מטעה את אנשי הספינה וירעו בדרך, ע"כ שערתי שנתמהמה בדרך יותר. הרבר מוכן. בעת ההיא לא היה קומפס לספינות ורק ע"פ מצב הכוכבים כוננו דרכם להכיר לאיזה צד לנסוע ואם עלה כוכב חדש מעו בו. יש מוכיחים עתה מן הקרוניקים, שכלל עת שמתגלה כוכב כזה בעולם יקרה ישטף מים בבררים, כמו שקרה עתה בצרפת בשנה ישני קומפס מתגלים בה.

רסיסים.

לפנים נמשלו ההזיונים למשוגעים והיום הסופרים המשוגעים יתדמו להזיונים ואף מי שאינו משוגע ישתגע בכונתו, למען יהיוקוהו כהזיונה.

המתסור והראגה הם הם הדרכים המעלים אנשים לגדולה, אלא שלא הכל יודעים איך להשתמש בהם.

אנשים חלישים אינם יכולים להיות ישרים ברוחם, אף אם נפשם ישרה.

לכל אדם יש חלק בטוב העולם והוא יודע זאת ומבקש אותו ומחפש להגיע לו. אך יש תועה בדרך, על כן לא ימצא חלקו. כמו שהשכור יודע שיש לו דירה והוא מבקש אותה ואינה מוצאה, כי יתעה בדרך.

המלכים נותנים שכר טוב לחונפיהם, אבל יבזים בלבם. ועמים שלמים יכבדו וינשאו את חונפיהם.

מורה, שלמד הכמה הרבה אינו עוד מורה טוב, הסרה עוד אהבה לתלמידים.

אבדה שאינה חוזרת היא רק אבדת הזמן.

נערות קטנות הפצות, שיהיה יום הולדתן השש פעמים בשנה, וגדולות — פעם בחמש שנים.

בראותך בן עניים עולה לגדולה, לך יבדוק בסעשי אבותיהם.

ברוו.

הקונגרס התשיעי הציוני בהמבורג החליט פה אחד, לקבץ קרן של שתפים לתכלית יסוד אגודות עבודת האדמה בא"י. הצירים, שהיו באותו מעמד, התנדבו מיד כארבעים אלף פרנק. הונה איפא היסוד. אך עוד הרבה חסר לכולת את המפעל. אנהנו פונים אל העם היהודי בבקשה נתיצת, להוסיף על הכסום הזה במהירות האפשרית ולהעלותו עכ"פ אל הגבה הנמוך של מאה אלף פרנק, לפני זה לא נוכל להתל עבודתנו עד שירבה הכסף בשעור שלא נכשל עוד מחסר כסף. כל יום האבד לנו מרבה המכשולים, כי מחיר הקרקע בא"י הולך ועולה; כל יום מעביר רבים מאחינו אל מעבר לים, ושם יאבדו על נקלה לעם היהודי. — המצאת בסים של קרדיט הזק להתאחוות צבור גדול של אברים עומדים ברשות עצמם בא"י, זאת היא תכלית המפעל. משרתו, להעביר את הקולוניזציה הקטנה לקולוניזציה המובה, ולא רק לאברים. כי המרבה אברים מרבה גם ערים, שבתוכן רבבות ואולי מאות אלף אזרחים חפשים עליזים ימצאו מנוח. ולפי שאנו הפנים להמציא בסים של קרדיט, אין אנו דורשים נדבות, כי אם שתפות בעסק, שתביא פרי והקרן בטוחה ותשתלם מעט מעט. המשתתף בשמונים מארק לפחות ישיג לפי שעה שטר חוב, שיתחלף בקרוב בשטר שתפות של אגודת בעלי הון. שצורתה ומקומה תקבענה בקרוב. מסכומים פהותים משמונים מארק תובא העסקא אל הקרן הקיימת והקרן תשתלם מעט מעט. היא אפוא פקדון של רכוש לטובת הכלל, שאנו דורשים בשם כלל ישראל. השתתפות מקבלים בכל מקומות הקבוצה של הקרן הקיימת והלשבה המרכזית בקלן אצל Dr. M. I. Podenheimer Karolinenring 31.

בשם הועד של קרן השתפים היהודית ד"ר בודנהיימר קלן, ד"ר האנטקה ברלין, י"י קאן האג, ס' קאפלאנסקי ווין, ד"ר קצנלסון ליבאן, לי"י קסלר לנדון, י. קדמנצקי ווין, ד"ר פ' אפנהיימר ברלין, ד"ר מ. רוזנפלד לבוב, ד"ר שולגוב מוסקא, פריס וודבורג ברלין, די וולפון קלן.

כלומר לתכלית האדם. לרוב "הדעות הנפסדות נובעות ממקור הדעה ההמונית הזאת, שלפיה כל הדברים הטבעיים פועלים בכונה לאיזו תכלית כמנהג בני אדם, וכי גם אלקים כעצמו נוהג הכל בלי ספק למען האדם ולתועלתו. הדעה הנפסדה הזאת תשלול את שלמות האלוה. כפני שאם האלוה עושה למען איזו תכלית, אז בהכרח הוא מבקש דבר חסר לו, ואם יש לבריות העולם תכלית הלא היתה התכלית הזאת חסרה לאלקים, אשר חפץ להמציאה ואלה תשוקתו. גם תהפוך הדעה הזאת את היותר נעלה ושלם אל היותר חסר ואי-שלם, כי הפעולה היותר שלמה היא המסוככת מיד האלוה בלי אמצעי, וכרבות הסבות האמצעיות לצאתה מן הכח אל הפעל כן תגרע ישלמותה, ועתה אם הדברים הנבראים מאלוה בלי אמצעי נעשו אך למען ישיג האלוה את תכליתו, אז מוכרחות הפעולות האחרונות, שלמען נעשו הראשונות, להיות היותר שלמות" (שפינוזה).

מהשגיאה הזאת תצמח שגיאה אחרת, כי לפי מבקש האדם בכל הדברים הטבעיים איזו תכלית, היינו תועלת מהם לאדם, ותרבינה דעות מבובלות, ולהג הרבה יגיעת דרשנים, באשר יחליפו סבה ומסוכב מוקדם ומאחר בטבע.

גם הרמב"ם ב"ג לשלישי מברר, כי לדעת הסוברים, כי העולם אינו מחודש והוא נמצא בהכרח, אין לבקש בו שום תכלית, כי לא יתכן לפי דעתם, שיאמרו מה תכלית מציאות השמים... ולא מה תכלית זה חמין מעלי חיים או הצמחים, כי הכל אצלם על צד החיוב הנצחי, אשר לא סר ולא יסור.

אכל גם למאמיני הדוש העולם אין מקום לשאלת התכלית למציאות הנתלה ברצון האלקים או בחכמה האלקית.

ובאמת נעשה בטבע הכל בהכרח חיובי ונצחי ובשלמות העליזונה, ובל הנמצאים מוכרחים, לדעת שפינוזה. אי"כ לא יתכן להם סבה תכליתית, כמו שכתב הרלב"ג בספרו מלחמות ה' מאמר ו'. "ולפי מה שאינו מפעולות פועל אין בו סבה תכליתית, כמו שלא נתן בדבר מהחכמות המודיות סבה תכליתית... והמשל, שלא יאמר לאיזו תועלת היו זווית המשולש שוות ליסתי נצבות וקוטר המרובע בלתי שווה לצלעו...".

"הטבע איננו פועל בכונה בשביל איזו תכלית, יען אשר הנמצא הנצחי והכלתי בעל תכלית, ההוא, שאנהנו קוראים לו אלוה, פועל באותו ההכרח, כמו שהוא נמצא בהכרח, ומאותו ההכרח, שבו הוא נמצא הוא פועל גם כן (Elhica I, 16.) ועתה העלה או הסבה, שבעבורה פועל האלוה, היא כעצמה העלה או הסבה, שבעבורה נמצא האלוה והטבע, וכשם שאינו נמצא בשביל איזו תכלית כך איננו פועל בשביל איזו תכלית, כי אין כונה ותכלית לא למציאותו ולא לפעלתו כדמיון האדם, החושב כי ישות האלקים ומעשהו אך למען האדם ומעשהו". (הקדמת שפנוזה לחלק הרביעי מספרו).

אמנם כן הוא הכונה של האלוה בתכליות האצילות איננה אנושית, כי "האלוה עושה לפי חקי טבעו בלבד ולא מאיזה רצון וחפץ, ששמנו יתפעל" (Elhica I, 17). רצונו של אדם נזקק לדבר מהוצה לו חסר לו ואליו תשוקתו והוא המסבב לו את רצונו, משא"כ באלוה, ע"ד שאמר ר"י אלבי בעיקרים "דבר שהוא על אופן אחד בלי ישנו לא יקרא רצון". וכן כתוב בספר ריזאל "שאין בו בס"ר רצון וחפץ, כונה ומהשבה", והוא שאמר בעל העיקרים הנ"ל: "אם ירצה הנה הוא חסר דבר הנרצה". ואמר עוד: "וראיתי מי שכתב שהוא יתברך פועל בבחירה ורצון, אבל אינם על דרך שיש אצלנו שהרצון מתחדש בנו". בפירוש כתב נס המקובל רמ"ק בספרו פרדס רמונים, שאי אפשר לומר בכורא רצון — וא"כ גם לא תכלית וכונה.

כוכב השבט.

באמריקה ובנורווגים ובארצות אחרות התכוננו ועדים של חוקרים תוכנים, לחקור ולברוק את כוכב השבט האלאי, אשר יבא סמוך לכדור הארץ באביב הבא. הכוכב הזה מבקר את הארץ מעולם בקביעות ועוד לא נודע מה טבעו. בישיגים קדמוניות תלו בו העמים אמונות הכל רבות וחזו בו עתידות. גם קדמונינו ידעוהו, אך לא חתו מפניו, כי מאותות השמים

כשרה זעלכווארען-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gólurowskipl. 2.

ליפערט אלע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א. ו. וו

אונד ערציגט נור פרימא-ווארע

בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

פירמא אנדערונג.

דיא גראססע אוהרען-גאלד, זילבער אונד יאועלען-האנדלונג דעם

SAMUEL CENSER'S SOHN & Co. KRAKAU

ווירד יעצט אונטער דער פירמא

LEO KAHANE, KRAKAU

אים זעלבען לאקאלע Sfradom 11 ווייטער געפיהרט.

דיעזע אלט בעוואהרטע פירמא ניממט בעשטעלונגען זאווירא רעפארטור-רען צו ביליגען פאבריקס-פרייזען ענטגעגען אונד ווערדען זאלכע פראמפט אונד זארגפאלטיג בעוועקשטעללונג. — איינקויף פאן גאלד, זילבער אונד יאועלען צו דען האכסטען פרייזען.

NIEDERLÄNDISCHE LEBENSVERSICHERUNGS-GESELLSCHAFT

נידערלאַנדישענס לעבעפערזיכערונגס-געזעלשאפט

דיעקציאן פיר עסטערוויך:

וויזען 1 בעצירק, אספערגנפלאטין 1 (אים אייגענען הויזע).

די געזעלשאפט פערזיכערט צו פערטען ביליגען פרעמיען נאך פער-שערענען קאמבינאציען אונד מיט גארנאנטירטע געוויננאנטיל. פערנער עמפעהלען וויר אלס אייטערסט גינסטיג דען אבשלוס נאך טאריף 28 העכט ווירד ביי אבליעבען דעם פערזיכערטען אן די הינטערבליע-בענען (יורש) איינע זעהר האהע פענסיאן, נעמליך 10 פראצענט דער פערזיכערטען סומע, אונד טראטצדעם נאך אבלייף דער פארהער פערנ איינבארטען פערזיכערונגסדויער אהנע יעדען אבצוג דער עמפאנגענען פענ-סאן די פאלע פערזיכערטע סומע אן די ערבען צור אויסצאהלונג-געבראכט. — צור ערקלערונג דענע פאלגענדעם כיישפיעל:

איין מאנן פאן 35 יאהרען פערזיכערט 10.000 קראנען, צאהלכאר אין 25 יאהרען, וואפיר יעדערליך 491 קראנען אן פרעמיען צו צאהלען זינד. (דיעזע פרעמיע קאנן אויך אין פערטעלעיהרליכען אדער מאנאטליכען ראטען ערפאלגען) אנגענאמען דער פערזיכערטע ווירדע נאך אבלייף פאן 3 יאהרען שטערבען זא צאהלט די געזעלשאפט אן די ערבען איינע יעדערליכע פענסיאן פאן 1000 קראנען, אונד צוואר 22 יאהרע לאנג, נעמליך ביז צום אבלייף דער געוועהרטען אויפשוואצט. נאך אבלייף דיעזער 22 יאהרע הערט די פענסיאנ-צאהלונג אויף אונד די געזעלשאפט פערזיכערט אן די הינטערבליעבענען אויסער-דעם נאך די פאלע סומא פאן 10.000 קראנען.

צור אויפנאמע פאן פערזיכערונגען אונד ערטיילונג פאן אויסקיגסטען העלט זיך עמפעהלען:

Die General-Agentur der „Niederländischen“

Löbel & H. Taubes, Czernowitz:

מיטארבייטער ווערדען אן אלען ארטען געזוכט.

נאטורזיסער וויין, שליוואווייטין.

אונד לאגער בראנדווין של פסח

כשר אפי' למחרת מן חמורין. מיך ניכט קענענערע ערהאלטען הכשר פאן הרב הגאון הצדיק מו"ה נפתלי מייטעלבוים שליט"א אב"ד דפה.

פרייזע: וויין פאן 40 הלר אויפוערטסט, שליוואווייטין קר. 1.60—1.80, לאגער בראנדווין 65—73 שטריך 2.40—2.80 גענען אנגאבע אונד נאכנאמע

Leop. Friedmann, Nyirbator (Ungarn).

הועד המרכזי של ההסתדרות לשפה ולתרבות העברית יסד בברלין לשכה מיוחדת והנהו מבקש את כל החפצים עמו בדברים לפנות אלי וע"פ הכתבה הזאת:

Organ. für hebr. Sprache u. Kultur

BERLIN, N. W. Mittelstr. 60.

קאנקורו.

בייא דער היעזיגען טעמפעל געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעם

אינטערנאטען

נייא צו בעזעטצען.

בעווערבער, דיא איינען רעליגיעזען לעבענס-וואנדעל פיהרען אונד דיא יודישעם וויססען, בעזאנ-דערס קענטניסס דער סינאגאגע-מנהגים, בוכהאלטערישע פעדיגקייטען אונד בעהערשוונג דער פאליטישען שפרא-כע נאכווייזען קאנענע, וואללען איהרע ענטשפרעכענע בעלעגטע געזוכע איינזענדען אן הערן

Adw. Dr. Rafał Landau, Kraków.

ביז שפעטעסטענס דען 15 פעבער ל. י.

דער טעמפעל-פארשטאנד.

קאנקורו.

יועצי עדת היהודים בקראקא יע"א החליטו למנות עליהם רב יושב על כסא הרבנות בקראקא, עיר ששמשו בה גדולים וגאונים לתפארת ישראל — ומבקשים מאת המשתדלים לעזום על שכמם המשרה הנכבדה הזאת לשלוח על יד נשיא המהלה את תעודותם עד יום י"ט אדר ראשון הב'ע"ל (28 פעבער 910) תנאי משרת הרבנות הלא כתובים בתקוני (שטאטוטען) עדת היהודים פה וישולחו לכל מבוקשים.

הפרס לשנה יקוצב עם המשתדל.

נשיא העדה

Dr. Samuel Tilles.

טורעך כספיות "ההשכלה"

בית ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

דריטער בוקר הול:

1. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

2. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

3. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

4. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

5. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

6. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

7. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

8. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

9. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

10. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

11. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

12. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

13. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

14. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

15. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

16. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

17. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

18. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

19. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

20. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

21. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

22. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

23. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

24. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

25. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

26. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

27. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

28. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

29. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

30. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

31. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

32. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

33. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

34. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

35. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

36. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

37. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

38. ספר ספרים תוסד ע"י אברהם ראבינאוויטש סטעיטליכע וואלטיגע יענער ספרים

הוצאת "השירה" ורשה.

יצא לאור וישלח לכל החתומים דפוס ראשון (N. 1) שר

הרביבלינקיך הוצאת

כל שירי השירה הנודע

עורכים וסדרים משה וטובאיים ע"י דר. ה. בראד (פראג)

ספר ראשון

מורח 50 קאפ. עם השקלה 56 קאפ.

פזיר החתימה לשנה 10 קאפ.

צב השקלה 12 קאפ. וכן להז' ולרוב

שנה בעד. — חתול: הוספה של ורוב

לשנה בעד השקלה.

אשר לשלוח כספי הסדרה

לש' הסדרה. — פרוספט פזירט

עיר הבית לירות קה הגדולה ישלח

הגם לכל דורש.

Verlag „Tuschnijah“ Warschau.

כלליה אשר לחתום אצל כל הדפיס

העבריים.

M. Gutwirth, Bochnia

liefert Knochenmehl und

Thomasmehl in jeder

Gehaltslage zu sehr billigen

Preisen.

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

BUCHFÜHRUNG

הדשה

הכני ונתכזר להודיע, כי עזדתי את ונכתזי הורחתי גם צפפת הורחתי הודית הודית. ונעתה יוכל כל אחד להשתנות צונכתזי הורחתי, גם חלח שחין להם שום ידיעה צאשכנזית וצטוחים הם כי יקגלו להם את השפה העברית צכל ונקטותיה על נקלה צונן קלר. עדים הם חלפי הולנוידיס, שהשתנוצו צונכתזי הורחתי וצחאו על ידס לונטרס צאפן חשר לא קוו. פרוסקט ונפרט חנס, זרגוני חו חשכנזי. (הסולה 25 הלר. צעד הפרוספקט ונקל את ספרי "הנוונות וטפסיס" חנס חין כסף). ונכתז לדוגנא צפפת הורחתי זרגונית 1.20 צפפת הורחתי חשכנזית (צלותיות עבריות) K. 1.—

S. WALKOWSKI, KRAKAU
Postfach 119.

האטעל ורעסמוראציאן כשר
לבע"ב יהודים של
שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב, רחוב רועזניצקא 13
טעלעפאן נ" 1314

מעטה משובה

J. B. RAPAPORT

Dąbrowa bei Tarnów

GROSSMETHBRAUEREI

Gegründet im Jahre 1878.

u. Premionit mit Goldenen Medaillen.

עמפיעלט זינע אללגעמיינ געריהמטע
ערציגונג אין פערשיעדענען סארטען.
א. צ. ראטהען, וויסען, דאפעלמעטה,
קאפאוויין, מאלינאק, ווישניאק, אלטער
בוטעלען-מעטה, אללא מאלאגא צו
ביליגען פרייען; פערנער ביענענוואקס
און שלאדערהאניג פיר קאלאניאל-
ווארענהאנדלונגען. — פיר רעלע
בעדיענונג אונד פאללסטע צופריע-
דענהייט ווירד גאראנטירט.

HOTEL KATZ

Rzeznicka 7, Lemberg

טעלעפאן נומר 1360

הוא האכסניא והמסעד שלי, שהיו כמה שנים ברחוב ריימאנא ועתה נעתקו הלום ערוכים בחדרים מרווחים ומאכלי מעדנים ערוכים ברבליית הכשרות והנקיה לאחינו ב"י החרדים, אף למהדרין מן המהדרין. יוסף כ"ץ.

געזע-פעטט.

ראהעס אונד געקאכטעס פערענדעט
כשר טעגליך פרישעס וגם לפסח
Juda Zins, Husiatyn, (Gallzien)
פרייע אונד הכשרים מהרבים הגאונים
מבערואן, מפרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף
פערלאנגען.

Wyd.: { Naftali Hof
S. M. Laser

Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
Drukiem M. Lenkowicza w Krakowie.
Bożego Ciała 22.

ביום 1 להרש יולי 1909 נפתחו בלבוב עסקי

KREDIT-UNION

reg. Gen. m. b. H.

Lemberg, ul. Karola Ludwika 35

תכלית מוסד הבנק הזה של אגודת שותפים גדולה היא להרים המצב הכלכלי של יהודי גליציה במרתן הלוואות בזול, תמיכת כל התאמות להסתדרה המתגלה באיזה מקצוע ומקום, וביהוד ביסוד מחסוני רעשיה ואגודות כלכלה מכל המינים ועזרה בדרך בנקים ברכים במפעלי עסקים של סוחרים ובעלי מלאכה יהודים.

הננו מזמינים את אחינו בכל מקום שהם, לקנות מניותינו בנות 200 כתרם (מלבד 10 כתרם לקרן השמורה)

ולהפקיר אצלנו פקדונות כסף

נגד 4 אחוזים ממאה עסקא.

הנהגת הקרדיט-אוניון בלבוב.

Erstes und Grösstes

Gramophonhaus

JOSEF WECHSLER

Engros & Endetail

Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

גענעראלפערטערטער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט

מיט מארקע "שרייבענדער ענגעלי"

גרעסטעס לאגער פאלנישער, דייטשער, העברעאישער אונד

יודישער פלאטען מיט מארקע "ענגעלי".

20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער

שטעטס אס לאגער

רעפערטאטורטילע אונד ווערקשטעטע אס ארטע בעסטע אומטויש-

בעדיגונגען. — פרייזקאטאלאג גראמאפאן אונד פראנקא.

לעמבערג, טעלעפאן II 2033
קראקא, טעלעפאן 641

BARUCH LANDAU

Krakau, Stradom 11

im Hause des „Hotel Londres“.

גראמאפאן לאגער פאן העררען, דאמען, אונד קינדער-וועשע ווא אויך שריינגע, ליינוואנדע, טישציג, טאשען, האנד-אונד ליינטיכער בעטט-וועשע, שטעפערדעקע, טריקאמאזען, זאקען, שמירפפע אונד ה. וו. רייכהאלטיג אייגענעריכטעט פיר

הייראטס-אויסשטאטונגען.

בעשטעללונגען פאן אויסווערטס ווערדען זארגפעלטיג צום אנגע-געבענען טערמין אויסגעפיהרט, צו דען בילליגסטען פרייזען.

— פרייזליסטען גראמאפאן —

דבר יום ביומו

הלך שני על ששה חדשי החורף מן כא"א הרב הדרשן ר' הים קנאללער נ"י מפרעמיסלא בעה"מ ספרי "פרי חיים", דרשות "פרי חיים" לדרושי רמ"ן וביאור "פרי חיים" על חמש מגלות "הכבוד חכמים" על תורה וס' "בן חלד" וס' "אחד השיחים" וס' "דבר יום ביומו" ח"ד. מעשהו בחלק שני כמעשהו בחלק ראשון מחזיק ר"מ עמודים אקטאף גדול. תוכנו לידע כל ימי חודש באיזה יום בשבוע יחולו בכל יום ויום דברי תורה, אגדה, מנהג או דין הראוי לאותו יום והמאורעות שארעו ביום ההוא לישראל. גם פטירת גדולי עמנו וצדיקיו ז"ע ודברי תורה מהם לעת הצורך. מחירו כתר אחד הפשי מן פורטא. — וכ"כ יש עוד למכירה כל עוד לא נמכרו כלם החלק הראשון "דבר יום ביומו" על הדרשי הקיץ מכורך היטב בעד 1.50 קראנע הפשי מפורטא ואלה שכבר שלחו מעות יקבלו הספרים בימים אלו הפשי כנ"ל ואם אתמהא איזו ימים אל תתמהא כי קשה העבודה לשלוח כלם בפ"א וההכרח לשלוח בזה אחר זה, אבל כלם יקבלו בטח אי"ה בימים אלו. כן אודיע, כי הדפסתי בהסכמת גדולי הדור עבור אנשים עובדי דרך או עולי ימים סידור בלי השמות הקדושים ויקרא בשם בחיקו ישא, שיוכל הנוסע או העלם לישא הסידור בחיקו מבלי חלל השמות הקדושים ונדבס בסמערעטיפען של הגאון הצדיק מ' יעקב מאיר מו"ץ דק' מינסק ברוסא וגדולי רוסא משבחים מעשהו. מחירו בכריכת טובה הפשי מפורטא 30 העללער ולמוס ינתן ראבאט בנהוג.

צבי קנאללער מפרעמיסלא.

המעות לשלוח עפ"י אדרעסע:

Buchdruckerei Knoller & Sohn, Przemyśl (Galizien).

האכפרימא פאסטא

צו שווע און צו מעטאל

אין אלע פארבען און גרעסען פון די געזעצליך געשיצטע מארקען Feniks און Tęcza טרוקענט קיינמאל נישט ארס. פוצט האבגלאנק, שארט נישטדעם לעדער, אייך גליצערין-פאסטא, ליע-פערט די כעמישע פאבריק

CH. I. J. TEITELBAUM

Kraków, Bonifratska 5,

ביי אבנאחמע פון 100 דוענדער פער נאכנאחמע סעפאראטע אפערטע. ליעפערונג פראסטא, רעלע בעדיענונג צו פולסטע צופריעדענהייט גאראנטירט. מוסטערן פיר 40 העלער מארקען. פלאץ-אנעמען אין גרעסערע שטעט.

געזוכט.

האניאק לאגער של פסח

אצל

PINKASZ RATH

Slivovitz- & Cognac-Lager und Brennerei

Borgopund Siebenbürgen.

על בשרותי ונאמנותי יעידו; ש"ב הרב הגאון האברפ"ק ושי"ב הרב הגאון הצדיק מדעש של"מ"א.

נור 2 העללער קאסטעט זיא

אינע פיערהאסטע

צינען דעם בעטראגעס פער טאג אונד זאלל אינע זאלכע אין קיינעם געשעפטע אונד אין קיינער וואהנונג פעהלען, דא ויא דאדורך ווהיג שלאפען אונד פאהרען קענען אונד אונטערוועגס זיך איהרעם פערמעגענס זיכער פיהלען.

עס ליעפערט דא בעסטע קאנסטרוק-ציאן פיערפעסטען אונד גענען איינכורן זיכערע קאסטען אויס דער

ווינער קאסטענפאבריק

זעהר קאנקורענצעהיג פיר וויידער-פערקייפער אונד פרייוואט פיר זעמטליכע צוועקע אונד צו יעדעם מעכעל-גארניטור לויט וואנש אהנע מעהרקאסטע-פאסטענד

ARON SCHWARZ, CHRZANÓW.

סאלידע פלאטעפערטערטונגען ווערדען געזוכט. — פערלאנגען ויא אפערטע.

לחג הפסח הבא.

אגודת כורמי "התקוה" במושבת פתח תקוה בא" מוכרת יין, קוניאק וספירט משוכחים מאד כשרים לפסח אף למהדרין מן המהדרין, הכל עומד תחת השגחת רב המושבה ומופרישים מהם תו"ם וזוהרים על כל המצות התלויות בארץ, המחירים נמוכים מאד, נשלח רק ע"י נאכנאחמע אחרי תשלומי שלשים אחוזים דמי קדימה השולח כל המחיר במוקדם ישיג הנהג עשרה אחוזים מהמחיר הקצוב. הכסף ישלח בעדנו לאנגלא-פלישתניא קומפני ביפו או ישר אלינו ע"פ הכתבת:

Agudath Korme Hatikwah
PESACH TIKWA bei Jaffa
Palästina.

הסכירה הראשית בגליציה נמסרה אל
Palästina Handelsgesellschaft in Lemberg.